

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

**Možnosti prosazování národních zájmů členské země EU
v době jejího předsednictví v Radě: případ českého
předsednictví 2022**

Bakalářská práce

Autor práce: Petr Žilinský

Studijní program: Politologie a mezinárodní vztahy

Vedoucí práce: Mgr. Viera Martinková, Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.
4. Při přípravě této práce autor použil deepL.com za účelem překladu z anglického jazyka. Po použití tohoto nástroje autor obsah podle potřeby zkontroloval a upravil a přebírá plnou odpovědnost za obsah publikace.

V Praze dne 30.4. 2024

Petr Žilinský

Bibliografický záznam

ŽILINSKÝ, Petr. Možnosti prosazování národních zájmů členské země EU v době jejího předsednictví v Radě: případ českého předsednictví 2022. Praha, 2024. N/A s. Bakalářská práce práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra politologie. Vedoucí diplomové práce Mgr. Viera Martinková, Ph.D.

Rozsah práce: 112 652 znaků

Abstrakt

Předsednictví v Radě Evropské unie představuje klíčový moment pro členské země, během něhož mohou aktivně ovlivňovat evropskou agendu a prosazovat své národní zájmy. Tato funkce, která by se měla řídit principem neutrality ovšem funguje jinak, než ji definuje Lisabonská smlouva. Cílem této práce bylo systematicky analyzovat mechanismy, které jsou využívány k prosazování národních zájmů členských států během jejich předsednictví, konkrétně na příkladu České republiky a jejího předsednictví v roce 2022. Pro otestování hypotéz, které vychází z teorie racionální volby a opírají se o teoretický koncept Jonase Tallberga, bylo využito rozsáhlé kvalitativní analýzy politických priorit České republiky a jejích národních zájmů v rámci vládních programových prohlášení a dalších dokumentů. Díky těmto dokumentům bylo možné analyzovat národní priority, od kterých se vyvíjel další postup. Dále byla provedena kvalitativní analýza jednotlivých dokumentů a seznamů agend, které souvisejí s českým předsednictvím v rámci jednotlivých jednání, a to jak na úrovni pracovní, tj. komise, výbor stálých zástupců a pracovní skupiny, tak na úrovni formální, jako jsou ministerská jednání a jednání jednotlivých rad spadajících pod Radu Evropské unie. Všechny dokumenty jsou veřejně dostupnými zdroji. Na základě těchto porovnání se ukázalo, že Česká republika prosazovala své národní zájmy na úkor neutrality funkce předsednické země.

Abstract

The Presidency of the Council of the European Union represents a key moment for Member States to actively influence the European agenda and promote their national interests. However, this function, which is supposed to be governed by the principle of neutrality, operates differently than the Lisbon Treaty defines it. The aim of this thesis was to systematically analyse the mechanisms that are used to promote the national interests of the Member States during their presidencies, specifically using the example of the Czech Republic and its presidency in 2022. Extensive qualitative analysis of the Czech Republic's policy priorities and its national interests in government programme statements and other documents was used to test the hypotheses, which are based on rational choice theory and underpinned by Jonas Tallberg's theoretical framework. These documents made it possible to analyse the national priorities from which further action developed. In addition, a qualitative analysis of individual documents and lists of agendas related to the Czech Presidency was carried out in the context of individual meetings, both at the working level, i.e. the Commission, the Committee of Permanent Representatives, and the Working Group, and at the formal level, such as ministerial meetings and meetings of individual councils under the Council of the European Union. All documents are publicly available sources. Based on these comparisons, it became clear that the Czech Republic was promoting its national interests to the detriment of the neutrality of the presidency.

Klíčová slova

Nastolování agendy, strukturování agendy, vyloučení agendy, honest broke, národní zájmy, předsednictví

Keywords

Agenda setting, agenda structuring, agenda exclusion, honest broke, national interest, presidency

Title

Possibilities of promoting the national interests of an EU Member State during its Presidency of the Council: the case of the Czech Presidency in 2022

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval své rodině za podporu během mého studia. Především bych rád poděkoval mé vedoucí Mgr. Věře Martinkové, PhD. za lidský, vstřícný, ale hlavně velmi profesionální přístup k vedení práce.

Obsah

ÚVOD	2
ÚVOD DO PROBLEMATIKY	2
SOUČASNÝ STAV POZNÁNÍ.....	3
VÝZKUMNÁ OTÁZKA A HYPOTÉZY.....	7
CÍLE A VÝZNAM PRÁCE.....	7
1. TEORETICKÝ RÁMEC	9
1.1 PŘEDSEDNICTVÍ V RADĚ EU A ROLE HONEST BROKERA.....	9
1.2. PROSAZOVÁNÍ NÁRODNÍCH ZÁJMŮ V KONTEXTU EU – STRATEGIE	9
1.3. PŘÍSTUPY MALÝCH ČLENSKÝCH STÁTŮ K PŘEDSEDNICTVÍ A ROLI HONEST BROKERA.....	11
2 METODOLOGIE VÝZKUMU	13
2.1 TYP VÝZKUMU A VÝZKUMNÁ STRATEGIE.....	13
2.2 METODY SBĚRU DAT	14
2.3 OPERACIONALIZACE KLÍČOVÝCH POJMŮ.....	15
3. ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	17
3.1 IDENTIFIKACE NÁRODNÍCH ZÁJMŮ ČESKÉ REPUBLIKY BĚHEM PŘEDSEDNICTVÍ V RADĚ EU	17
3.1.1 <i>Programové prohlášení vlády</i>	17
3.1.2 <i>Program českého předsednictví v Radě</i>	19
3.2 PROGRAMOVÉ PROHLÁŠENÍ PŘEDSEDNICKÉHO TRIA	23
3.3 PROSAZOVÁNÍ NÁRODNÍCH ZÁJMŮ ČR – AGENDA SETTING	25
3.4 PROSAZOVÁNÍ NÁRODNÍCH ZÁJMŮ ČR – AGENDA STRUCTURING	35
3.5 PROSAZOVÁNÍ NÁRODNÍCH ZÁJMŮ ČR – AGENDA EXCLUSION	45
4. DISKUSE	49
ZÁVĚR	50
SUMMARY	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
ODBOBNÁ LITERATURA	54
INTERNETOVÉ ZDROJE A DALŠÍ OFICIÁLNÍ DOKUMENTY.....	55

Úvod

Úvod do problematiky

Evropská unie vytváří unikátní politický a ekonomický rámec založený na sdílených hodnotách a cílech jejích členských států. Každá země má příležitost aktivně ovlivňovat a hájit své zájmy prostřednictvím účasti ve všech evropských institucích. Klíčovou rolí v tomto procesu je rotující předsednictví Rady EU, které se stává strategickou platformou pro prosazování politických priorit členských států.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu předsednictví České republiky v Radě EU v druhé polovině roku 2022 a jeho vliv na prosazování zájmů České republiky v rámci Evropské unie. V rámci definovaného tématu jsou analyzovány politické priority České republiky během jejího předsednictví a jejich konkrétní prosazování v klíčových oblastech, jako jsou ekonomika, energetika, migrace, životní prostředí, zemědělství a bezpečnost. Důkladná analýza programových bodů umožní zhodnotit úspěšnost České republiky při dosahování svých cílů.

Studium tohoto tématu přináší užitečné poznatky o fungování evropského rozhodovacího procesu a vlivu členských zemí na toto rozhodování. Identifikace politických priorit a zájmů České republiky během jejího předsednictví v Radě EU umožňuje zhodnocení, jakým způsobem členské státy využívají tuto příležitost k prosazování svých národních zájmů.

Důležité je také zkoumat jaký je vztah mezi národními zájmy a procesem evropské integrace. Členské země EU se snaží hájit své zájmy a zároveň jsou součástí evropského společenství. Analýza případu České republiky může přispět k lepšímu porozumění této dynamiky a k diskusi o optimální rovnováze mezi národními a evropskými zájmy. Výsledky a dopady předsednictví členské země v Radě EU představují klíčový prvek, který může významně ovlivnit politiky a strategická rozhodnutí nejen na vnitrostátní úrovni, ale také v rámci evropské politiky jako celku.

Zvolené téma umožní vhled do politického vlivu, transparentnosti, demokratických procesů a vztahů mezi národními a evropskými zájmy v rámci Evropské unie. Analýza způsobu, jakým členské státy EU prosazují své zájmy během předsednictví je klíčová pro pochopení mechanismů mezinárodní politiky, teorií a diplomacie v evropském kontextu. Studium tohoto

tématu rovněž přináší důležitý pohled na to, jak členské země přispívají k formulaci a implementaci evropského práva, politik a projektů, což je nezbytné pro hlubší pochopení evropského integračního procesu.

Tímto výzkumem můžeme identifikovat klíčové aktéry, koalice a konflikty v evropské politice, a zároveň zjistit, jak předsednictví v Radě EU umožňuje členským státům ovlivňovat politickou agendu EU a prosazovat témata, která jsou jim prioritní. Případ České republiky v roce 2022 nám poskytuje cenný náhled na to, jaké téma bylo schopno prosadit a jaký vliv mělo na evropskou politickou agendu, zejména v kontextu neočekávaných událostí, jako byla válka na Ukrajině, která mohla zásadním způsobem formovat priority České republiky během jejího předsednictví.

Současný stav poznání

Předsednictví v Radě EU představuje klíčový moment pro každou členskou zemi, během něhož má možnost aktivně ovlivňovat evropskou agendu a prosazovat své národní zájmy. Tato funkce, která se řídí principem rotace mezi členskými státy, umožňuje každé zemi předsedat jednáním a koordinovat rozhodovací procesy v Radě EU po dobu šesti měsíců. Během předsednictví má členská země nejen povinnost vést jednání, ale také příležitost nastavit témata a priority na evropské úrovni. Často je to období intenzivní diplomacie a vyjednávání, kdy se daná země snaží uplatnit svůj vliv a prosadit své politické cíle. Předsednická země se stává jakýmsi prostředníkem mezi členskými státy a snaží se dosáhnout konsensu a kompromisu v rámci evropských institucí. Hlavním cílem předsednictví je tedy nejen řídit jednání a rozhodování, ale také aktivně přispívat k formování evropské politiky. Země v této roli musí být schopny efektivně komunikovat s ostatními členskými státy, brát v úvahu různorodé názory a najít společné řešení, které bude akceptovatelné pro všechny.

Důležitým aspektem v prosazování národních zájmů během předsednictví je vztah předsednické trojky, která zahrnuje předcházející, stávající a budoucí „honest brokers“ Rady EU. Model předsednického tria, jenž byl zaveden Lisabonskou smlouvou, je považován za jeden z mechanismů pro zvýšení konzistence v čase, který způsobuje nejistotu ohledně budoucnosti nového uspořádání předsednictví (Batory a Puetter 2013). Právě tyto dva autoři rozebírají problematiku a koncept prosazování národních zájmů během předsednictví v Radě EU. V textu „Consistency and diversity? The EU's rotating trio Council Presidency after the Lisbon Treaty, 2013“ popisují mechanismus trojice předsednictví, který podle nich zachovává

myšlenku reprezentovat rozmanitost Unie, ale zůstává volně definován, čímž umožňuje členským státům klást důraz na jejich národní zájmy. Autoři přiznávají skepsi ohledně toho, zda se posílená spolupráce v rámci tria promítne do většího vlivu na evropskou politickou agendu. Příkladem uvádí předsednické trio Francie, České republiky a Švédska, jež provázelo mnoho problémů, které byly ovlivněny národními zájmy. Od euroskeptismu tehdejšího prezidenta Václava Klause po dojem, že se Francie jako největší členský stát snažila trio ovládnout.

Práce také pracuje s dílem Jonase Tallberga, který teoreticky rozvíjí konceptuální rámec zachycující alternativní formy ovlivňování agendy během předsednictví, „The agenda-shaping powers of the EU Council Presidency, 2003“. Autor také vychází z obecné teorie vyjednávání a institucionalismu racionální volby. Ve svém dalším díle také pracuje s teorií poptávky po zprostředkování a nabídce zprostředkování ze strany předsedající země „The Power of the Presidency: Brokerage, Efficiency and Distribution in EU Negotiations, 200“. Tato analýza poskytuje vhled do mechanismů a nástrojů, které mohou být použity pro efektivní prosazování zájmů v rámci EU.

Pravomoci předsednictví Rady

Předsednictví je pověřeno svoláváním a vedením zasedání na všech úrovních organizační struktury Rady, může mít vliv na rozhodování tím, že určuje politickou agendu. Několik pozorování však podporuje skeptický pohled na rozsah pravomocí předsednictví při určování agendy, neboť je závislé Komisi, pokud jde o iniciování právních předpisů, nemá silné formální institucionální pravomoci k předkládání návrhů, je ve funkci pouze šest měsíců, dědí velkou část agendy svých předchůdců, očekává se od něj dodržování normy neutrality a často musí reagovat na nepředvídané vnější události nebo vleklé krize, které vyžadují okamžitou reakci. (Batory a Puetter 2013, Häge 2017).

Nedávné empirické studie však toto vyvracejí. Ve studiích se objevují dvě odlišná použití pojmu „agenda-setting power“. První užití tohoto pojmu označuje agendu jako moc ovlivňovat výsledky rozhodování prostřednictvím privilegovaných návrhů týkajících se obsahu nové politiky. Převážná většina empirických výzkumů z posledních patnácti let výzkumu Evropské Unie se zaměřuje na tento typ moci nastolování agendy (Aksoy 2010; Schalk 2007; Tallberg 2008; Thomson 2008; Warntjen 2008). Předsednictví má zvláštní výsady, pokud jde o navrhování změn návrhu Komise. Využíváním možnosti, že s jeho návrhem nemusí souhlasit

všechny členské státy podle pravidla kvalifikované většiny, a svého přístupu k privilegovaným informacím o preferencích členských států a možných variantách výsledků má předsednictví potenciál předkládat přijatelné „kompromisní“ návrhy, které konečný výsledek jednání přibližují jeho vlastní preferované politice (Häge 2017). Druhé použití tohoto termínu se týká možnosti určovat agendu jako moc ovlivňovat rozdělování politické pozornosti Rady v souvislosti s konkrétními politickými otázkami prostřednictvím rozdělování omezených časových a prostorových zdrojů pro zasedání. Předsednictví rozhoduje o tom, kdo, jak dlouho a kdy se sejde. Zasedání na všech úrovních organizační hierarchie Rady svolává předsednictví. Předsednictví určuje nejen časový harmonogram a délku zasedání pracovních skupin, výborů a ministerstev, ale také obsah jednání. Předsednictví tím, že sestavuje pořad jednání a předsedá schůzím, rozhoduje o tom, zda se o daném tématu bude jednat a kolik času bude na jednání věnováno. Empirický výzkum se zatím jen málo zaměřil na dopady pravomoci předsednictví při sestavování harmonogramu (Tallberg 2003; Warntjen 2007; Warntjen 2013a; Warntjen 2013b), přestože přidělení pozornosti určitému politickému problému logicky předchází, a slouží tedy jako předpoklad pro jakýkoliv vliv na obsah výsledků rozhodování.

Prosazování národních zájmů

Prosazování národních zájmů během předsednictví může být zpochybněno, neboť „je téměř nezbytnou podmínkou úspěšného plnění jeho funkcí (předsedajícího státu), zejména zprostředkovatelské role, aby během předsednictví nezneužil svého postavení předsedajícího při jednáních k prosazování zvláštních národních zájmů“ (Kirchner 1992), naopak „musí dodržovat jednací řád Rady, který vyžaduje neutralitu“ (Kietz 2008). Členské státy mají při předsednictví určitá omezení při prosazování svých národních zájmů. Jejich chování v roli předsedy je omezováno formálními pravidly pro rozhodování o přijímání návrhů a neformálními normami neutrality, nestrannosti, efektivity (Tallberg 2004) a dosahování konsensu (Elgström 2006; Thomson 2011).

Protože jsou předsednictví hodnocena za svou „produktivitu“, někdy členské státy dělají kompromisy ve svých vlastních národních preferencích, aby zajistila, že dohody budou schváleny (Peterson a Bomberg 1999). Přesto lze očekávat, že všechny státy chtějí během svého předsednictví alespoň do určité míry prosazovat své národní zájmy (Tallberg 2004; Schout a Vanhoonacker 2006). Projevují snahu zanechat určitý národní otisk tím, že zahajují vlastní politiku nebo iniciativy. Aby byly úspěšné, musí být schopni tyto zájmy prezentovat jako společné zájmy EU. Při výkonu předsednictví mohou členské státy zhmotnit své národní

zájmy tím, že budou plnit následující role: agenda setting, agenda structuring (vystupuje jako nejdůležitější nástroj), agenda exclusion a vůdčí či reprezentativní roli.

Vnímání předsednictví EU je různé v závislosti na pozicích autorů. Někteří považují předsednictví za „odpovědnost bez moci“ (Dewost 1984), jiní tvrdí, že předsednictví EU staví členské státy do privilegovaného postavení a umožňuje jim rozhodnout se, zda předsednictví využijí jako „zesilovač“ vlastních zájmů, nebo jako „tlumič“ těchto zájmů (Bengtsson 2004) tím, že upřednostní společné evropské zájmy. Někteří a tvrdí, že předsednictví nesporně ovlivňuje jednání a rozhodování prostřednictvím procesu agenda setting (Tallberg 2003a, 2003b; Warntjen 2007).

Předsednictví také zahrnuje určitá výsadní práva řídit legislativní práci Rady (Warntjen 2007). Tyto prerogativy zahrnují další mocenské zdroje, jako je asymetrický přístup k informacím a asymetrická kontrola vyjednávacích procesů (Tallberg 2003a, 2003b, 2004, 2006). Umožňují předsednictví ovlivňovat tempo jednání navzdory agendě, kterou zdědilo. Prostřednictvím nastolování agendy, zprostředkování a dobrých vyjednávacích schopností může předsednictví regulovat intenzitu diskuse o určitém spisu a způsob zavádění (nebo dokonce vynechávání) určitých politických otázek z institucionálního vyjednávání.

Empirické studie potvrzují, že vliv země na výsledky jednání je větší v době, kdy je v čele předsednictví (Schalk 2007; Thomson 2008; Warntjen 2008). Tento vliv je však většinou závislý na vnějších faktorech, a ne tolik na zapojení předsednictví do vyjednávacích procesů. Předsednická země také může ovlivnit načasování legislativního procesu, ale má jen malý vliv na délku rozhodování nebo obsah politických výstupů (Thomson 2008).

Předsednictví Rady úřadujícím členským státům zdroj, s jehož pomocí mohou ovlivňovat výsledky rozhodování v souladu se svými preferencemi (Tallberg 2004, 2006; Bunse 2009).

Prosazování národních zájmů během předsednictví získává nový rozměr se zavedením předsednického tria Lisabonskou smlouvou (Schalk 2007). S touto smlouvou došlo k dalšímu omezení oficiálních rolí předsednictví zřízením funkce předsedy Evropské rady a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, kteří nyní v určitých složeních Radě předsedají. Tyto změny výrazně ovlivnily a restrukturalizovaly úlohu rotujícího předsednictví, snížily jeho roli v zahraniční a bezpečnostní oblasti a posunuly jeho vliv více na vnitřní úroveň EU.

Výzkumná otázka a hypotézy

Během předsednictví v Radě EU je jeden z možných přístupů, který mohou malé členské státy zvolit, role honest broker. Tato role je spojována s neutralitou a schopností usměrňovat a koordinovat debaty mezi členskými státy s cílem dosáhnout konsensu a kompromisu. Nicméně, i přes svou neutralitu mohou malé státy mít stále vlastní národní zájmy, které mohou chtít prosazovat. Tato výzkumná otázka se zaměřuje na to, zda malé členské státy EU, konkrétně Česká republika během předsednictví 2022, skutečně uplatňují své národní zájmy a jakým způsobem tak činí během vykonávání funkce honest broker.

VO: Mohla Česká republika prosazovat své národní zájmy během vykonávání funkce honest broker při předsednictví v Radě EU?

H1: Ano, Česká republika prosazovala své národní zájmy i přes danou neutralitu funkce honest broker.

H2: Ne, Česká republika zůstala neutrální a upozadila své národní zájmy během předsednictví v Radě EU.

Cíle a význam práce

Tato bakalářská práce si klade za cíl systematicky analyzovat a porozumět mechanismům, strategiím a úspěchům, které členské země, respektive Česká republika v roce 2022 využila k prosazování svých národních zájmů během období předsednictví v Radě EU. Hlavní cíle práce spočívají v analýze politických priorit České republiky, identifikaci kroků k prosazování těchto priorit, a zhodnocení úspěšnosti dosažení stanovených cílů.

Práce rovněž zkoumá vztah mezi předsednictvím a rolí honest broker v Radě EU, s důrazem na to, jak tento vztah ovlivnil prosazování národních zájmů České republiky v roce 2022. Analýza se rovněž zaměří na vztahy s předcházejícími a následujícími předsednickými zeměmi a jejich dopad na celkovou evropskou politiku, jež mohly ovlivnit ono prosazování zájmů. V rámci hodnocení úspěšnosti prosazování zájmů České republiky bude tato práce zkoumat, do jaké míry byly národní zájmy respektovány v rámci celkové evropské agendy a jaké změny v politických strategiích nebo procesu předsednictví vedly k efektivnějšímu prosazování národních zájmů. Diskuse o relevantnosti teoretického rámce poskytne prostor pro kritické zhodnocení teorie v kontextu praktických výsledků.

Na základě získaných poznatků bude práce formulovat doporučení pro budoucí výzkum v oblasti předsednictví v Radě EU a prosazování národních zájmů, přispívající k diskusi o optimální rovnováze mezi národními a evropskými zájmy v rámci EU.

1. Teoretický rámec

1.1 Předsednictví v Radě EU a role honest broker

Pojem honest broker obecně označuje subjekt nebo zprostředkovatele, který nestranně zprostředkovává jednání nebo diskuse mezi stranami zapojenými do konfliktu, vyjednávání nebo složité situace. Honest broker je chápán jako diplomatická nebo institucionální role, kdy EU jedná nestranně, aby zprostředkovala a usnadnila mezinárodní jednání nebo dohody (Duke 2006). Honest broker se mimo jiné podílí na usnadňování dohod a politik, načež vyvažuje jednotlivé zájmy ostatních členských zemí, ne svoje, z podstaty neutrality role. V oblasti práva a správy EU role honest broker pak především spočívá v prosazování právních a procesních norem v EU, zejména v případech souvisejících s rozhodovacími procesy nebo otázkami právního státu (Curtin 2009).

Souhrnně lze říct, že role honest broker v EU zahrnuje nestranné usnadňování jednání, orientaci ve strukturách řízení, dodržování právních norem, vyvažování zájmů členských států a zvládání konfliktů při prosazování normativních hodnot.

1.2. Prosazování národních zájmů v kontextu EU – strategie

Teorie a koncepty popisující prosazování národních zájmů členských zemí EU při výkonu předsednictví v Radě EU poskytují důležitý rámec pro analýzu toho, jak jednotlivé země využívají své role v čele Evropské unie k prosazení svých vlastních národních cílů. Jednou z klíčových teorií, které v této práci využívám, je teorie racionální volby. Teorie racionální volby se uplatňuje v různých oblastech, včetně ekonomie, psychologie a filozofie. Tato teorie tvrdí, že jednotlivci se rozhodují podle vlastních zájmů a následně jednají tak, aby učiněné kroky přispěly k jejich vlastnímu užítku. Jednotlivci pak zvažují své možnosti a rozhodují se tak, jak si myslí, že jim to nejlépe poslouží. To je ovlivněno osobními preferencemi, zájmy. Například v našem případě se jeden stát může rozhodnout, že pro něj bude nejlepší zdržet se hlasování na nějaké téma, protože si není jistý, zda je v jeho zájmu okamžitě souhlasit. Naproti tomu se druhý stát rozhodne aktivně prosazovat odsouhlasení daného tématu, protože se ho přímo dotýká a je v jeho zájmu. Přestože se jedná o rozdílné volby, oba jedinci se rozhodují tak, aby pro sebe dosáhli co nejlepšího výsledku.

Pro tuto bakalářskou práci je důležitý koncept zakládající se na teorii racionální volby odvozený z prací Jonase Tallberga z roku 2003, který se zabývá způsoby, jakými členské země využívají předsednictví k dosažení svých národních cílů.

Tento koncept se zakládá na předpokladu, že i přes nutnou spolupráci a závazky v rámci Evropské unie si členské země stále udržují své národní zájmy a projevují snahu je prosazovat. Během svého předsednictví mají země možnost ovlivňovat agendu a procesy v Radě EU, a tím i směřování evropského politického dění. Tento koncept podporuje názor, že členské země využívají možnosti formování agendy těmito třemi způsoby: nastolování agendy (agenda-setting), strukturování agendy (agenda-structuring) a vyloučení agendy (agenda exclusion).

Nastolování agendy je v oblasti Evropské integrace vyloženo jako manipulace s myšlenkami a informacemi pro soukromé účely nebo nastolování témat, kolem nichž se může soustřeďovat vyjednávání (Garrett a Weingast 1993; Moravcsik 1999).

Strukturování agendy je schopnost strukturovat rozhodování zdůrazňováním nebo odstraňováním určitých témat politické agendy (Tallberg 2003)

Vyloučení agendy je záměrné vyřazování bodů a témat z pořadu jednání legitimní cestou (Tallberg 2003)

V rámci této práce tento koncept aplikuji na konkrétní příklady předsednictví České republiky v roce 2022 v Radě EU. V této bakalářské práci využívám analýzu, jakými způsoby se jednotlivé země pokoušely prosazovat své národní zájmy během svého předsednictví a jaké strategie a taktiky k prosazování národních zájmů využila Česká republika v roce 2022.

1.3. Přístupy malých členských států k předsednictví a roli honest brokera

Přístupy velkých a malých států k jejich zájmům se liší, a to na dvou úrovních - prosazování obecného zájmu (common interest) a národního zájmu (national interest). Obecné zájmy vychází ze zájmů národních, kdy prochází střetáváním zájmů, balancováním a vyjednáváním, během kterých se formulují. Tento proces formulování je velmi důležitý, neboť v něm se projeví, do jaké míry jsou členské státy schopny, a to malé i velké, projektovat své národní zájmy. V díle Vladař Niccolo Machiavelli nastiňuje koncept národních zájmů jako cíl vládců udržet bezpečnost a stabilitu státu za jakýchkoliv podmínek. Domníval se, že vládce by měl podniknout všechny kroky, které jsou nezbytné k zajištění bezpečnosti státu a jeho občanů. Jedna z dalších vlivných definic pochází od Hanse Morgenthaua, politologa 20. století spojeného se školou politického realismu. Ve svém díle „Politics Among Nations“ definoval národní zájem jako „vůdčí princip zahraniční politiky“. Podle Morgenthaua je národní zájem cílem zahraniční politiky státu a představuje potřeby a cíle, které jsou životně důležité pro blaho národa.

Národní zájmy mohou malé státy prosazovat do různé míry, což je ovlivněno několika faktory: jakou pozici mají v institucích Evropské unie, jak dlouho jsou členskými státy a jak jsou zavázány Evropské Unii (Udovič a Svetličič 2018). A právě předsednická trojice umožňuje malým státům, ale i velkým, co nejsnadněji prosazovat své národní zájmy (Udovič a Svetličič 2012, Raik 2015). Pokud státy příliš tlačí na prosazování svých národních zájmů a výrazně je upřednostní, mohou se dostat do situace, kdy nedosáhnou ani národních, ani obecných zájmů a zablokují tak efektivitu role honest brokera (Batory a Puetter 2013), což se stalo během předsednické trojice Francie, České republiky a Švédska v roce 2009. Pokud nedojde k zablokování efektivitu, pro malý stát je role honest brokera výhodnou pozicí. Jak pro něj samotný, tak pro Evropskou unii. Malé státy jsou totiž v mnoha tématech flexibilnější, nežli pevně ideologické (Zupančič a Udovič 2011), což vede k větší míře neutrality a schopnosti adaptovat se na celek a přijmout obecné zájmy (Loy 2018).

Rotující předsednictví umožňuje malým státům nejen určovat agendu, ale také se aktivně zapojovat do rozhodovacích procesů v rámci různých fór Rady EU. Využitím své zdánlivé nestrannosti mohou malé státy prosazovat své národní zájmy a vnášet nová řešení, přístupy nebo postupy do jednání, která by jinak mohla stagnovat. Tato proaktivní role nejen usnadňuje prosazování jejich národních zájmů, ale také poskytuje příležitost prezentovat prvky těchto

národních priorit jako širší společné zájmy. Do tohoto jednání ovšem zasahují vnější faktory. Ty přidávají předsednictví další vrstvu složitosti (Žigon 2016). Ačkoli státy nemohou vnější šoky ovlivnit, jejich reakce se stávají zásadními při utváření a přetváření agendy. Tváří v tvář neočekávaným událostem se malé členské státy EU, zejména ty, které zrovna předsedají Radě, často spoléhají na instituce EU a spolupráci v rámci svého tria. Vnější faktory mohou paradoxně sloužit i jako katalyzátor podpory národních zájmů. Když se nepředvídané události příznivě sejdou, může podpora dříve přehlížených národních zájmů prudce vzrůst, což může vést dokonce k jejich přijetí nebo projednání.

Předsednictví se v podstatě stává dynamickou arénou, v níž se malé státy mohou pohybovat a strategicky prosazovat své národní zájmy. Využitím jedinečných vlastností předsednictví, včetně průzkumu mezer, aktivní účasti na rozhodování a šikovné reakce na vnější faktory, mohou malé členské státy EU nejen prosazovat, ale také realizovat své národní priority jako nedílné součásti širších společných zájmů v rámci Evropské unie (Udovič a Svetličič 2018).

2 Metodologie výzkumu

2.1 Typ výzkumu a výzkumná strategie

Pro dosažení cíle této práce, kterým je analyzovat strategie, taktiky a výsledky prosazování národních zájmů České republiky během jejího předsednictví v Radě EU v roce 2022, byla zvolena metoda kombinující interpretativní případovou studii a obsahovou analýzu (Beneš a Drulák, 2008).

Část interpretativní případové studie této práce se zaměřuje na případ České republiky v roce 2022 a poskytuje analýzu oficiálních dokumentů, zpráv, prohlášení a záznamů z jednání, které se týkají vybraného období. Současně bude provedena obsahová analýza, která identifikuje klíčová slova, fráze a argumenty (Beneš a Drulák, 2008), jež se vztahují k prosazování vytyčených národních zájmů v průběhu předsednictví.

Přístup k řešení výzkumné otázky je systematický. Nejprve jsou identifikována klíčová témata z oficiálních dokumentů a záznamů. Následně je provedena obsahová analýza oficiálních prohlášení a dokumentů, aby se zjistilo, jaká klíčová slova, fráze a argumenty byla v těchto textech použita (Beneš a Drulák, 2008). Poté jsou výsledky konfrontovány s teoretickými koncepty Jonase Tallberga, kterými jsou „agenda setting“, „agenda structuring“ a „agenda exclusion“. Tyto teoretické koncepty jsou použity jako rámec pro analýzu strategií a taktik identifikovaných během interpretativní případové studie. Tímto způsobem je možné sledovat, nakolik se teoretické koncepty promítly do praktického prosazování národních zájmů. Do analýzy jsou zahrnuty argumenty používané Českou republikou k prosazování národních zájmů, a také souvislosti mezi strategiemi, argumenty a dosaženými výsledky během předsednictví.

Výsledky a závěry jsou vytvořeny na základě této analýzy. Vyvozené závěry reflektují efektivitu prosazování národních zájmů v souladu s teoretickými koncepty. Nicméně, tato metoda má některé nedostatky, včetně omezeného pohledu na jediný případ, kde je omezujícím vybraný přístup interpretativní případové studie. Jedna z dalších překážek je subjektivita interpretace dat a absence kvantitativního rozměru, který by umožnil širší generalizaci výsledků.

2.2 Metody sběru dat

Tato případová studie se opírá o primární data, zejména oficiální dokumenty, zprávy, prohlášení a záznamy z jednání, které se týkají předsednictví České republiky v Radě EU v roce 2022. Kromě toho práce využívá zprávy mezinárodních organizací či odborné studie relevantní pro tuto událost (viz. „Seznam použité literatury“).

V rámci práce s daty je provedena důkladná analýza vybraných relevantní zdrojů dat, která zajišťují širší pohled na téma. To zahrnuje oficiální dokumenty EU, zprávy mezinárodních organizací, odborné studie a další relevantní materiály. Data jsou podrobena kvalitativní analýze. Identifikují se klíčová témata, která Česká republika během předsednictví prosazovala. Důležitým aspektem bude obsahová analýza oficiálních prohlášení a dokumentů, která umožní odhalit slova, fráze a argumenty spojené s prosazováním národních zájmů.

Silné stránky této metody zahrnují důvěryhodnost dat. Oficiální dokumenty a zprávy jsou zpravidla důvěryhodné a relevantní zdroje informací, které poskytují přesný pohled na události a jednání během předsednictví. Dokumenty také poskytují různorodost dat. Použití různých druhů dat, jako jsou například odborné studie umožňují získat komplexní a různorodý pohled na dané téma.

Úskalí a potenciální omezení zahrnují zaujatost dat. Některé zdroje dat mohou být politicky zaujaté nebo subjektivní, což může ovlivnit interpretaci výsledků. Jejich omezená dostupnost může zapříčinit to, že některé informace mohou chybět nebo být nedostupné, což může ovlivnit komplexnost analýzy a interpretaci událostí.

S ohledem na tyto aspekty je klíčová pečlivá analýza dat, zohlednění různých zdrojů a zvážení potenciální zaujatosti nebo omezení jednotlivých datových zdrojů. Kombinace kvalitativní analýzy a kritického přístupu k datům pomáhá dosáhnout objektivních a komplexních závěrů týkajících se prosazování národních zájmů během předsednictví České republiky v Radě EU v roce 2022.

2.3 Operacionalizace klíčových pojmů

Operacionalizace klíčových pojmů, tj. národních zájmů, agenda settingu, agenda structuringu a agenda exclusion, je klíčovým krokem v rámci analýzy evropské politiky a výzkumu dopadů předsednictví konkrétní země v Evropské unii. Cílem této operacionalizace je převedení abstraktních konceptů do měřitelných ukazatelů a propojení s konkrétními daty.

Pro operacionalizaci pojmu národních zájmů se práce zaměřuje na oblasti, ve kterých by členská země mohla mít klíčové zájmy, jako například obchodní politika, energetická bezpečnost a migrační politika. Obecné národní zájmy jsou identifikovány ve vládním programovém prohlášení z roku 2022. Ty jsou pak porovnány s nastolenou agendou a pomocí programového prohlášení a dalších obecných a veřejně dohledatelných faktů o České republice. Po této fázi je u jednotlivých agend identifikovaný národní zájem.

Pro agenda setting se zaměříme na identifikaci klíčových témat, která členská země aktivně prosazovala během svého předsednictví. Klíčová témata jsou vybrána z programového prohlášení pro české předsednictví. Jednak je kladen důraz na četnost jednotlivých agend a témat, o kterých pojednává tento dokument, na druhé straně je také vzat v úvahu kontext, ve kterém se jednotlivé agendy v textu nachází. Jestliže je v dokumentu například napsáno, že se české předsednictví zasadí o další postup, nebo je pro něj stěžejní určité téma nebo je uvedena agenda do hlavních priorit, je tomuto faktu přikládána větší váha v rámci výběru nastolených agend. To vše následně zohledňuje a zobrazuje Tabulka č.1. Pro tento účel výzkumu je využita obsahová analýza. Nutno podotknout, že agenda setting vychází z již probíhajících legislativních aktů nebo těch, které nově vznikají. Není prakticky ani teoreticky možné, aby si předsednická země složila úplně nový program pro své předsednictví pouze z nových legislativ. Práce počítá s tím, že Česká republika v rámci racionální volby buď navázala na francouzské předsednictví v nastolování agendy tam, kde je její národní zájem, nebo nastavila agendu tématům, která byla během francouzského předsednictví opomenuta z různých důvodů.

Nástroj pro prosazování národních zájmů agenda structuring je analyzován pomocí sledování konkrétních dokumentů a agend, jež jsou k dispozici ze strany Rady či Evropské komise. Kombinací kvantitativní analýzy dokumentů s kvalitativním hodnocením výzkum identifikuje, jaké pozice v dokumentech agenda zastávala a na jakých příčkách k projednání se nacházela. Tato část bude také doplněna o to, v jaké frekvenci se nacházely jednotlivé agendy v rámci komisí, pracovních skupin a výboru stálých zástupců. Za předpokladu, že se daná agenda

objevuje i na nižších úrovních častěji lze konstatovat, že je danému tématu přikládána větší váha a míra pozornosti. To bude také srovnáno s analýzou dokumentů, které pro jednotlivé pracovní skupiny, výbor stálých zástupců nebo komise připravilo samo předsednictví. V případě, že předsednická země má možnost připravit dokumenty pro jednotlivá jednání lze konstatovat, že je racionální volbou vložen i zájem předsednické země do připravených podkladů. Z tohoto předpokladu pak vychází analýza v této práci. Limitem tohoto postupu pak může být vynechaný konkrétní rozbor těchto dokumentů.

Agenda exclusion bude analyzována s ohledem na identifikaci témat, která byla opomenuta nebo marginalizována i přesto, že byla zdůrazňována předchozím členskými státy během jeho předsednictví, tj. Francie. Srovnání s předchozími obdobími nám umožní odhalit, která témata byla veřejně opomenuta během předsednictví České republiky. V rámci postupu budou porovnány programové prohlášení dvou předsednických zemí, a to konkrétně Francie pro první polovinu roku 2022 a České republiky pro druhou polovinu 2022. Hodnoceným faktorem bude kontext u jednotlivých agend, které jsou například zdůrazněny v jednom dokumentu a opomenuty v druhém. Práce pak nebude do této analýzy zahrnovat legislativu, která byla formálně ukončena nebo je ve fázi ukončení. Z logiky totiž vyplývá, že se následující předsednická země nebude zabývat již zhotovenou legislativou.

3. Analýza a interpretace dat

3.1 Identifikace národních zájmů České republiky během předsednictví v Radě EU

Identifikovat národní zájmy lze hned několika přístupy. Tato práce kombinuje oficiální dokumenty, ve kterých česká vláda nastiňuje národní zájmy. Identifikace národních zájmů je tak spojením kvalitativní analýzy následujících zdrojů: Programové prohlášení vlády schváleného 6. ledna 2022 (v jeho upravené podobě schválené kabinetem 1. března 2023), Národní (politické) priority pro České předsednictví v Radě EU 2022, Program českého předsednictví v Radě Evropské unie a Osmnáctiměsíční program Rady 1. ledna 2022–30. června 2023 (programové prohlášení předsednického tria).

3.1.1 Programové prohlášení vlády

Programové prohlášení vlády je důležitým dokumentem, které poskytuje strukturovaný rámec pro identifikaci jak krátkodobých, tak dlouhodobých národních zájmů a politických priorit České republiky. Jedná se o primární zdroj dat, ve kterém jsou vytyčeny cíle, priority a plány pro příslušné volební období, do kterého spadá i předsednictví v Radě EU. Důležitým prvek takového prohlášení je transparentnost a odpovědnost. Veřejný charakter dokumentu umožňuje sledovat politické záměry, a především poskytuje možnost je hodnotit. Programové prohlášení také poslouží k identifikaci klíčových oblastí činnosti vlády a stanovuje priority, na které se chce zaměřit. Programové prohlášení je obecné povahy a neřeší konkrétní směrnice či legislativní akty, které tato práce zkoumá. Poskytuje tak obecný rámec k identifikaci oblastí, na které se tato práce soustředí pro identifikaci národních zájmů a jejich následné prosazování během předsednictví.

V orientaci na EU a NATO je Česká republika zaujímá postoj aktivního člena hájícího zájmy svých občanů. V oblasti průmyslu a obchodu je prioritou aktivní prosazování zájmů v EU a podpora jaderné energetiky a obnovitelných zdrojů. Zásadní je také vnímání Green Dealu jako příležitosti pro investice do modernizace udržitelných zdrojů a cirkulární ekonomiky, včetně zohlednění sociálních a ekonomických dopadů a specifík České republiky. Podporu od vlády má také zavedení mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích na evropské úrovni.

V oblasti energetiky se Česká republika orientuje na kombinaci jaderné energie a obnovitelných zdrojů s důrazem na technologickou neutralitu a energetickou účinnost. Prioritou je také diverzifikace zdrojů a posílení infrastruktury, zejména v kontextu bezpečnosti situace v Evropě. Česká republika se pak bude soustředit na zvyšování energetické účinnosti hospodářství a renovace budov, včetně těch veřejných, jako jeden z klíčových pilířů energetické a klimatické politiky EU a ČR.

V rámci vědy, výzkumu a inovací se Česká republika bude zasazovat o zařazení se mezi evropskou špičku.

Zahraniční politika České republiky se bude opírat o ukotvení v Evropské unii a NATO a o dobré vztahy se všemi sousedními státy jakožto aktivní člen chránící zájmy svých občanů v těchto organizacích. Důležité bude pro vládu stabilní partnerství s demokratickými zeměmi v rámci spolupráce v různých oblastech, jako jsou lidská práva, ochrana demokracie, ekonomické záležitosti a další. Členství v EU je pro tyto cíle zásadní. Mimo jiné bude vláda rozvíjet přátelské vztahy na všech úrovních s našimi sousedy a strategickými partnery v rámci EU. Součástí evropské agendy pak je usílení vlády o posilování integrace směrem k dokončení jednotného vnitřního trhu s důrazem na volný pohyb lidí, služeb, zboží, kapitálu a dat, účinné ochraně vnějších hraní a k pevné transatlantické vazbě a také vytvoření podmínek pro úspěšné a smysluplné čerpání evropských fondů. Součástí této oblasti je také profesionálnější příprava českého předsednictví Rady EU včetně aktivní podpory zapojení se do důležitých projektů společného evropského zájmu (IPCEI). Podpoří zároveň efektivní využívání evropských finančních prostředků v ČR. Stěžejním bodem je pak prosazování přístupu k migraci bez povinných kvót a prevenci nelegální migrace v místě vzniku a ve státech, kudy vedou migrační trasy.

Součástí programového prohlášení je také bod o kybernetické bezpečnosti. Do tohoto bodu vláda zařadila prioritu udržet internet otevřený a bezpečný, načež bude spolupracovat s EU při regulaci algoritmicky řízených platformů či sociálních sítí. Ambiciózním plánem je pak realizace eGovernment Cloudu a zřízení flexibilnější legislativy pro nákup cloudových služeb. Oblast zemědělství je pro Českou republiku také zásadní. Důležitá je podpora malých, středních a začínajících zemědělců. V rámci svého vládního období chce vláda provést revizi postoje ČR vůči Společné zemědělské politice EU (CAP). Zvýšenou pozornost soustředí na ochranu půdy před její degradací a zábořem s cílem podpory biodiverzity a zadržení vody v krajině a také pozornost věnovaná metodám zavádění precizního zemědělství, integrované produkce, snížení

užívání umělých hnojiv a pesticidů a zvýšení využívání organických hnojiv v zemědělství. Na úrovni EU nedovolí vláda dovoz potravin ze třetích zemí, které nesplňují přísné standardy a podmínky stanovené Českou republikou.

Vláda představí novou Politiku ochrany klimatu v ČR, která zohlední nové ambiciózní cíle EU do roku 2030 a stanoví vodítka pro dosažení cíle klimatické neutrality nejpozději do roku 2050. Politika bude připravena v úzké součinnosti s aktualizací Státní energetické koncepce tak, aby oba dokumenty vláda projednala v roce 2023. Zároveň zajistí, aby veškeré výnosy implementace klimatického balíčku Fit for 55 – včetně výnosů z prodeje povolenek, prostředků Modernizačního fondu, Inovačního fondu a Sociálního klimatického fondu – byly efektivně využity na dekarbonizaci české ekonomiky, včetně řešení sociálních dopadů těchto opatření. Zelenou dohodu (Green Deal) pak česká vláda vnímá jako příležitost pro investice do udržitelných a obnovitelných zdrojů a pro modernizaci české ekonomiky. Při vyjednávání konkrétních opatření bude vláda na půdě EU výrazně zohledňovat možné sociální dopady a specifické podmínky pro české občany.

Kromě toho vláda prosazuje reformy v oblasti práva a spravedlnosti, včetně ochrany oznamovatelů protiprávních činů, což má přispět k prevenci a odhalování protispolečenských aktivit. Tímto způsobem programové prohlášení vlády poskytuje směr a rámec pro činnost České republiky v následujícím období.

3.1.2 Program českého předsednictví v Radě

Dokument programu českého předsednictví je nejdůležitějším zdrojem informací pro identifikaci národních zájmů. Tento program totiž obsahuje jak priority českého předsednictví, tak samotný program na jednotlivých úrovních podle formací Rady, tj. GAC, FAC, ECOFIN, JHA, AGRIFISH, COMPET, TTE, EPSCO, ENVI a EYCS. Dokument není vedení pouze v obecné rovině, nýbrž obsahuje konkrétní kroky a zaměření se na směrnice, akční plány, legislativní akty a další kroky, ve kterých lze identifikovat národní zájmy. Je nutné podotknout, že z povahy funkce honest brokera by měl být program ryze neutrální a sloužit jako kompas pro delegování jednání během rady. Dokument této práci pak slouží k identifikaci konkrétních směrnic, u kterých je provedena kvalitativní analýza zkoumající, zda je nebo není prosazován některý z národních zájmů.

Energetická bezpečnost:

Česká republika si klade za cíl urychlit implementaci programu REPowerEU, který je zaměřen na obnovitelnou energii a regulaci zásob plynu. To je klíčové pro dekarbonizaci a přechod na udržitelné zdroje energie. Důležitou součástí je také rozvoj transevropských sítí (TEN-T), což je síť dopravní infrastruktury napříč Evropou, což přispívá k efektivnějšímu a udržitelnějšímu energetickému systému.

Strategická odolnost evropské ekonomiky:

Cílem předsednictví bude posílení strategické odolnosti evropské ekonomiky a podporu konkurenceschopnosti, zejména prostřednictvím vlastních výrobních kapacit. To zahrnuje rychlejší uzavírání obchodních dohod s demokratickými státy a zlepšení digitálního vnitřního trhu.

Rada pro obecné záležitosti (GAC):

Česká republika se zavázala k udělení kandidátského statusu Ukrajině, Moldavsku a podpoře evropské perspektivy Gruzie. Dále se zaměří na posílení kybernetické bezpečnosti a podporu demokratických procesů, včetně ochrany integrity voleb a reformy volebního práva EU. Konkrétně tyto priority zahrnují implementaci nástroje EU Hybrid Toolbox, dosažení obecného přístupu Rady k nařízení o zajištění vysoké úrovně kybernetické bezpečnosti institucí EU a legislativní balíčky na ochranu integrity volebního procesu EU a reformu volebního práva EU. V návaznosti na francouzské předsednictví se ČR soustředí na pokračování diskuse po Konferenci o budoucnosti Evropy a na implementaci jejích výsledků v plném souladu s unijními kompetencemi a principy solidarity a proporcionality.

Rada pro zahraniční věci (FAC):

V oblasti vnějších vztahů se zaměří na podporu východních zemí, jako jsou Gruzie, Moldavsko a Ukrajina. Dále podporuje implementaci Globální strategie EU ke konektivité a rozvojovou spolupráci. V oblasti obrany se věnuje spolupráci v rámci CDP, CARD, PESCO a zřízení Evropského programu obranných investic (EDIP) v reakci na agresi Ruska proti Ukrajině. Velmi důležitým bodem agendy FAC bude reforma WTO.

Rada pro hospodářské a finanční záležitosti (ECOFIN):

V rámci předsednictví se bude soustředit na implementaci finančního rámce a programu NextGenerationEU pro hospodářskou obnovu a odolnost a bude se zabývat revizí pravidel v oblasti finančního trhu, zdanění energetických produktů a elektřiny a bojem proti praní špinavých peněz. Konkrétně se CZ PRES zaměří na implementaci nástroje RRF i s ohledem

na iniciativu REPowerEU. Naprosto stěžejním bodem ECOFIN bude dosažení obecného přístupu v rámci rámce Basel III. Dále také snaha projednání EUGBS v rámci triologu, revize ELTIF a směrnice AIFMD a projednání směrnice o zdanění energetických produktů. V návaznosti FR PRES se zaměří na vyjednávání směrnice IRRD.

Rada pro spravedlnost a vnitřní věci (JHA):

Také se bude věnovat revizi právních předpisů týkajících se práv pracovníků, boji proti sexuálnímu zneužívání dětí a ochraně spotřebitele. Dále se zasazuje o transparentní odměňování mužů a žen a posiluje role orgánů pro rovnost. Konkrétně se tyto kroky týkají směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí, vyjednávání a snaha o dosažení obecného přístupu směrnice SLAPP. Klíčovým bodem předsednictví bude projednání návrhu směrnice o posílení odolnosti kritických subjektů. Po FR PRES přejímá a bude pokračovat v diskuzi o migrační a azylové politice a v projednávání legislativních aktů souvisejících s tímto tématem předložených v rámci Paktu o migraci a azylu.

Rada pro zemědělství a rybolov (AGRIFISH):

Podpoří udržitelné používání pesticidů, ochranu lesů a označování potravin, což CZ PRES považuje za klíčové. Dále se angažuje v revizi směrnic týkajících se kvality ovzduší a ochrany biodiverzity nebo například v označování složek alkoholických nápojů a harmonizaci pravidel pro značení nutričních údajů na potravinách.

Rada pro konkurenceschopnost (COMPET):

Zaměří se na odolnost unijního průmyslu a vyjednávání legislativních návrhů v oblasti strojních zařízení převzaté po FR PRES, normalizace a ochrany spotřebitele. Klíčovým legislativním aktem rady COMPET bude Akt o čipech. Rada také bude projednávat revizi směrnice o ochraně spotřebitele v kontextu zelené transformace. V oblasti výzkumu a vývoje se ČR zaměří na přijetí závěrů Rady o vyzvání členů EK investicím směřujícím na výzkum a inovace výzkumných infrastruktur. Součástí je také projekt Horizon Europe a vznik podniku pro čipy.

Rada pro dopravu, telekomunikaci a energetiku (TTE):

Podpoří implementaci legislativních návrhů v oblasti dopravy, telekomunikací a energetiky, s důrazem na zajištění energetické bezpečnosti a udržitelnosti. Konkrétně toto zahrnuje projednávání balíčku Fit for 55 a zavádění infrastruktury pro alternativní paliva (AFIR). CZ PRES projedná závěry Rady k NAIADES III. Po FR PRES se ujme projednání Evropského prohlášení o digitálních právech s cílem dosáhnout dohody. Součástí činnosti TTE bude Data

Act, AI Act a program DDPP, ve kterém CZ PRES očekává převzetí návrhu rozhodnutí ve fázi trialogu, a projednání směrnice o energetické náročnosti budov s cílem dosáhnout obecného přístupu. Navíc CZ PRES očekává v této oblasti představení Cyber Resilience Act, k němuž připraví závěry Rady.

Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (EPSCO):

Součástí předsednictví bude také podpora integrace uprchlíků, dosažení obecného přístupu Rady k legislativním návrhům v oblasti sociální politiky a ochrany zdraví spotřebitelů. Specificky se jedná o dosažení obecného přístupu Rady při řešení směrnice o pracovních podmínkách pracovníků online platforem a směrnice na ochranu pracovníků vystavených azbestu při práci. Během CZ PRES proběhne příprava revidované Strategie EU pro globální zdraví, v rámci čeho je připravována celková revize tzv. poplatkového nařízení Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMA) a revize směrnice o kodexu Společenství o humanitárních léčivých přípravcích.

Rada pro životní prostředí (ENVI):

Bude maximalizovat pokrok v legislativních návrzích v oblasti klimatu a ochrany životního prostředí, včetně revize směrnic o emisním obchodování a ochraně biodiverzity. Hlavním cílem CZ PRES v oblasti životního prostředí a klimatu bude maximalizovat pokrok v jednáních trialogu ohledně balíčku Fit for 55, zejména na revizi směrnice o emisním obchodování EU ETS a rozhodnutí týkající se rezervy tržní stability (MSR), revizi nařízení o sdílení úsilí (ESR), revizi nařízení o využívání půdy a lesnictví (LULUCF) a revizi nařízení stanovující limity CO2 pro nová osobní vozidla a lehká užitková vozidla. Součástí aktivit bude také revize nařízení o fluorovaných skleníkových plynech a nařízení o látkách poškozujících ozonovou vrstvu převzaté od FR PRES. Dále bude v pokročilé fázi projednávání návrh nařízení k bateriím a odpadních bateriím, legislativa k obnově přírody, revize směrnice o průmyslových emisích a návrhy v oblasti ochrany vody.

Rada pro vzdělání, mládež, kulturu a sport (EYCS):

Bude se angažovat v podpoře školního úspěchu a svobody médií a plurality na mediálním trhu, a to v rámci vzdělávacích, kulturních a sportovních aktivit. V oblasti kultury a audiovizuální komunikace zahájí CZ PRES diskusi k legislativnímu návrhu k posílení svobody médií a plurality na mediálním trhu Media Freedom Act.

3.2 Programové prohlášení předsednického tria

Programové prohlášení předsednického tria poskytuje obraz o prioritách všech tří zemí dohromady, na kterých se shodli. V tomto dokumentu lze odhalit jaké priority mají jednotlivé země a že budou hájeny i zbylými partnery. To, co nestihne země první dokončí země druhá nebo třetí, případně v tom bude pokračovat. To vše v uceleném a sjednoceném pohledu na jednotlivé oblasti všech tří zemí.

Podle předsednického tria pandemie, která mu předcházela, jasně ukázala, že je nezbytné posílit evropskou zdravotní unii a zlepšit koordinaci v této oblasti na úrovni Evropské unie. Hrozby pro zdravotní systémy jednotlivých členských států mohou mít významné důsledky přes hranice. Trojice předsednictví zdůrazňuje důležitost posílení vztahů se strategickými partnery a současně se zavazuje k intenzivnější společné bezpečnostní a obranné politice (SBOP), která bude zaměřena na konkrétní výsledky. Toho chce dosáhnout prostřednictvím schválení a provádění Strategického kompasu.

Dále se trojice předsednictví zavazuje k posílení rozmanitosti médií a evropské demokracie. Plánuje prozkoumat návrhy EK, které se týkají ochrany integrity voleb, podpory demokratické účasti a zajištění větší transparentnosti placené politické reklamy. Toto úsilí bude doprovázeno pokračováním v práci na Akčním plánu pro evropskou demokracii.

Dalším důležitým cílem předsednického tria je prosazování genderové rovnosti, včetně posílení ekonomického postavení žen a boje proti genderovým stereotypům. Důležité je zajistit, aby strategie Unie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025 skutečně fungovala pro všechny občany. V oblasti ochrany dětí se trojice předsednictví zavazuje k intenzivnějšímu úsilí na úrovni EU, zejména v boji proti chudobě a sexuálnímu zneužívání, včetně zneužívání na internetu. To bude vyžadovat účinnou ochranu vnějších hranic, posílení schengenského hodnotícího mechanismu a lepší správu veřejných záležitostí.

V oblasti migrace a azylu trojice předsednictví plánuje posílit komplexní azylovou a migrační politiku prostřednictvím práce na Paktu o migraci a azylu. Další důležitou prioritou je snaha o rozšíření seznamu trestných činů EU s cílem kriminalizovat nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti. Trojice předsednictví si klade za cíl dosáhnout dohody o právních předpisech umožňujících efektivní a přímý přístup justičních orgánů EU k elektronickým důkazům.

V rámci hospodářské obnovy a odolnosti se předsednické trio zaměří na provádění víceletého finančního rámce a programu NextGenerationEU. To bude zahrnovat i práci na balíčku týkajícím se digitálních služeb s cílem posílit jednotný trh digitálních služeb a zlepšit bezpečnost online prostoru a spravedlnost online trhů.

3.3 Prosazování národních zájmů ČR – agenda setting

Česká republika během svého předsednictví nastolovala agendu hned dvěma způsoby. První způsob se týká pokračování agendy francouzského předsednictví a navázání tak již otevřených témat, ve kterých ČR identifikuje národní zájmy. Druhá cesta nastolování agendy spočívala v nových tématech, ve kterých Česká republika mohla prosazovat své zájmy.

Tabulka č.1

Agenda	Četnost tématu	Konkrétní pasáže v textu
REPowerEU	10	České předsednictví se zaměří na otázky energetické bezpečnosti EU, jejíž význam v současnosti převyšuje energetickou tranzici, a na urychlenou implementaci REPowerEU , ...
TEN-T	3	První z priorit CZ PRES s cílem dosáhnout obecného přístupu je revize nařízení o hlavních směrech Unie pro rozvoj transevropské dopravní sítě (TEN-T) .
Zlepšení digitálního a vnitřního trhu DMA	2	CZ PRES bude podporovat rozvoj digitálního vnitřního trhu
Reforma volebního práva EU	1	CZ PRES bude proto podporovat implementaci Evropského akčního plánu pro demokracii a usilovat o dosažení pokroku v projednávání legislativních návrhů v rámci balíčku na ochranu integrity volebního procesu v EU...
Reforma WTO	3	Proto mezi priority CZ PRES patří reforma WTO, respektive implementace závěrů z ministerské konference v červnu 2022.
Nástroj pro oživení a odolnost RRF	5	V oblasti hospodářské politiky a oživení EU bude úkolem CZ PRES řídit implementaci Nástroje pro oživení a odolnost (RRF)
BASEL III	1	(pozn. autora: Basel III) stěžejním úkolem
Směrnice o zdanění energetických produktů ETD	1	CZ PRES jako klíčové intenzivní práce na novele směrnice
Pakt o migraci a azylu	1	Migrace se mimo jiné objevuje v prohlášení 6x
Návrh o nařízení udržitelného používání pesticidů	1	Jedním z klíčových elementů pro dosažení těchto cílů bude projednávání návrhu nařízení o udržitelném používání pesticidů.
Legislativní návrh o problematice odlesňování	3	podílejících se na odlesňování a degradaci lesů, přičemž oba návrhy jsou z pohledu CZ PRES velmi důležité
Legislativa pro infrastrukturu alternativních paliv (AFIR)	5	CZ PRES má taktéž jako hlavní prioritu návrh nařízení o zavádění infrastruktury pro alternativní paliva (AFIR) jakožto klíčovou legislativu pro rozvoj čisté mobility
Akt o čípech	3	Klíčovým legislativním návrhem v této oblasti je Akt o čípech, jenž si klade za cíl dosáhnout stability dodávek v oblasti polovodičů.
Fit for 55	8	Základ pro dekarbonizaci vytváří Fit for 55.
Závěry Rady k NAIDES III	1	V oblasti vnitrozemské plavby bude ČR během CZ PRES projednávat závěry Rady k NAIADES III.
Evropské prohlášení o digitálních právech	1	CZ PRES se ujme dojednání Evropského prohlášení o digitálních právech a zásadách, které bylo představeno během FR PRES...
AI Act	7	V diskusi o podobě pravidel pro systémy umělé inteligence (AI Act) bude CZ PRES usilovat o přiblížení se či nalezení shody mezi členskými státy EU ve formě obecného přístupu.
Směrnice o energetické náročnosti budov	1	V případě směrnice o energetické náročnosti budov a nařízení o snížení emisí metanu v odvětví energetiky bude cílem českého předsednictví dosáhnout obecných přístupů .
Směrnice o transparentním odměňování mužů a žen	1	CZ PRES proto bude pokračovat v projednávání návrhu směrnice o zajištění transparentnosti v odměňování mužů a žen...

Představené agendy jsou vybrány z dokumentu programového prohlášení CZ PRES. K výběru sloužila kombinace dvou faktorů: 1. četnost daného tématu v dokumentu, 2. kontext a důraz na dané téma v textu. Pro lepší znázornění slouží **Tabulka č.1**. První sloupec obsahuje seznam konkrétních agend, které jsou selektovány pro obsahovou analýzu a následně jsou podrobeny analýze a identifikování národních zájmů. Druhý sloupec uvádí četnost výskytu těchto agend v programovém prohlášení, což je důležitým ukazatelem pro faktor 1. Čím vyšší četnost, tím pravděpodobnější je, že daná agenda je klíčová pro CZ PRES. Ve třetím sloupci jsou pak uvedeny konkrétní pasáže z programového prohlášení, kde se tyto agendy vyskytují. Tyto pasáže mohou obsahovat klíčová slova, která jsou zvýrazněna jako indikátory toho, že dané téma je důležité. Tímto způsobem lze lépe porozumět, jakým způsobem jsou jednotlivé agendy prezentovány a zdůrazňovány v rámci programového prohlášení a jaký vztah mají k celkovému programu ČR. Od této analýzy se odvíjí další výzkum v této práci, konkrétně nastolování agendy CZ PRES během předsednictví.

REPowerEU

Evropská komise reagovala na tíživou situaci a narušení celosvětového trhu s energií způsobené ruským vpádem na Ukrajinu prostřednictvím plánu REPowerEU. Plán REPowerEU má za cíl chránit občany a podniky EU před nedostatkem energie, podporuje Ukrajinu oslabením ruských válečných opatření a přispívá k urychlení přechodu na čistou energii (Evropská komise, REPowerEU). V zájmu české republiky, jak uvedla ve svém vládním programovém prohlášení 2022, je tedy v souvislosti s bezpečností situací v Evropě diverzifikace zdrojů a posílení infrastruktury směřující od odchodu dodávek surovin z Ruské federace. Lze tedy konstatovat, že program REPowerEU jde ruku v ruce s energetickou politikou ČR a díky nastolení agendy v programovém prohlášení předsednictví, a to v části hlavních priorit, v bodech rady ECOFIN a v bodech rady TTE, i zde ČR chtěla prosazovat své národní zájmy.

Rozvoj TEN-T

Program Transevropské dopravní sítě (TEN-T) má za cíl zajistit klíčovou dopravní infrastrukturu pro správné fungování vnitřního trhu a dosažení dlouhodobých strategických cílů Evropské unie, včetně konkurenceschopnosti a hospodářské, sociální a územní soudržnosti (Ministerstvo dopravy ČR, Program TEN-T). Pro Českou republiku je program TEN-T klíčový, jelikož má ČR strategickou polohu pro spojení západní a východní Evropy. Účast v této politice zajišťuje nejen modernizaci a rozvoj infrastruktury, ale také umožňuje lepší propojení s evropskými trhy. To přispívá k hospodářskému růstu, zvyšuje

konkurenceschopnost a posiluje sociální a územní soudržnost země. Díky účasti v programu TEN-T může Česká republika získat finanční podporu na modernizaci a rozvoj dopravní infrastruktury, což je klíčové pro zlepšení dostupnosti a efektivity dopravy jak pro občany, tak pro podniky. Zároveň to umožňuje lepší ochranu životního prostředí a podporuje udržitelný rozvoj, což je v souladu s dlouhodobými strategiemi České republiky v oblasti životního prostředí a dopravy. Lze tedy konstatovat, že je v národních zájmech České republiky podpořit tento program a prosazovat jeho funkčnost. Důkazem je pozdější podpis smlouvy v roce 2023 Evropská investiční banky s českým ministerstvem financí o půjčce ve výši 992 milionů eur (24 miliard korun) na podporu rozsáhlé modernizace železnice. Celkově lze tedy konstatovat, že účast v programu TEN-T je pro Českou republiku zásadní pro dosažení strategických cílů ČR a pro podporu jejího ekonomického a sociálního rozvoje. Česká republika tak navázala v nastolování agendy z francouzského předsednictví a nastolila téma rozvoje TEN-T i během svého předsednictví. Uvádí tak i ve svém programu pro předsednictví v Radě v části priority předsednictví – energetická bezpečnost.

Zlepšování digitálního trhu (DMA)

Digital Markets Act (DMA) je legislativní návrh Evropské komise, který má za cíl regulovat digitální trhy a velké online platformy, které mají dominantní postavení na trhu (Rada EU a Evropská rada, Jednotný digitální trh v Evropě). Česká republika si klade za cíl hrát aktivní roli při vyjednávání budoucích legislativních i nelegislativních iniciativ v oblasti digitální agendy EU. (Dzurilla, 2020). I v této oblasti navázala Česká republika na francouzské předsednictví, kdy ve svém programovém prohlášení pro předsednictví v Radě vyjádřila podporu rozvoje budování telekomunikace a vzniku dlouhodobě udržitelného digitálního ekosystému. Lze tedy konstatovat, že zlepšování digitálního trhu v rámci DMA (Digital Markets Act) bylo dalším nastoleným tématem CZ PRES.

Reforma volebního práva EU

Návrh připravený ústavním výborem evropského parlamentu má za cíl reformovat evropský volební zákon, který by tak stanovil jednotné standardy pro organizaci evropských voleb. Tento návrh měl podporu evropských občanů i panelu na Konferenci o budoucnosti Evropy, ale v minulosti nebyl přijat (Evropský parlament, 2022). Zapojení České republiky do této iniciativy by znamenalo zvýšení zastoupení v Evropském parlamentu o x dodatečných europoslanců, což by mohlo posílit hlas ČR v procesu tvorby evropských zákonů a politik. Možnost navrhnout kandidáty na nadnárodní seznamy by poskytla nové příležitosti k posílení vlivu České republiky a viditelnosti na evropské úrovni. Navíc možnost navrhnout nadnárodní seznam

kandidátů v čele s preferovaným kandidátem na předsedu Evropské komise je velká výhoda, která by mohla přiblížit některého z českých kandidátů právě k tomuto postu a posílit tak vliv ČR napříč EU. Zde lze tedy konstatovat, že prosazování reformy volebního práva je založena na teorii racionální volby. Česká republika v tomto bodě také nastavila agendu, a to opět prostřednictvím programového prohlášení předsednictví, konkrétně v bodě rady GAC v rámci podpory reformy volebního práva EU.

Reforma WTO

Světová obchodní organizace má za cíl regulovat mezinárodní obchod a stanovit pravidla či dohody pro obchodní vztahy mezi členskými zeměmi. Reforma WTO je komplikované téma, které zahrnuje mnoho aspektů týkajících se její činnosti a zároveň debata týkající se její reformy není novým tématem, a to již od začátku její existence. Reforma se tak týká toho, jak by se WTO mohla zlepšit a účinněji reagovat na výzvy, kterým mnohostranný obchodní systém čelí. Proto není divu, že jak FR PRES, tak CZ PRES zařadily tento bod do svých programových prohlášení a nastavily tak agendu.

Nástroj pro oživení a odolnost RRF

Nástroj pro oživení a odolnost je klíčovým prvkem iniciativy NextGenerationEU, která měla posílit odolnost a vyváženost EU v době tehdejší krize. Tento nástroj umožnil Komisi získávat finanční prostředky prostřednictvím vydávání dluhopisů jménem EU na kapitálových trzích. Celkový objem finančních prostředků nástroje činí do dne (28.3.2024) 723 miliard EUR, z čehož 338 miliard EUR jsou poskytovány ve formě grantů a 385 miliard EUR ve formě úvěrů. Nečekané výdaje státu na řešení uprchlické krize či na pomoc domácnostem s rostoucími cenami energií nedovolili ministerstvu financí uvolnit peněžní prostředky během roku 2022 pro Národní plán obnovy. Zde nastoupil Nástroj pro oživení a odolnost, který tyto chybějící prostředky ČR poskytl. Ať už na plnění Národního plánu obnovy, nebo na integraci ukrajinských uprchlíků do české společnosti či nečekané výdaje z růstu cen energií. Lze tedy konstatovat, že pro Českou republiku je tento nástroj zásadní, vzhledem k objemu finančních prostředků, a proto se CZ PRES rozhodlo nově nastolit agendu a tlačit tento bod kupředu, aby se dosáhlo co nejrychlejšího konsenzu.

Basel III (CRD VI/CRR II)

Basel III je mezinárodní regulatorní rámec, který má za cíl posílit regulaci, dohled a řízení rizik v bankovním sektoru. Finální implementace byla zahájena v roce 2017, má skončit v roce 2024, s účinností regulací od poloviny roku 2025. Česká republika v rámci Basel III prosazuje

národní zájmy, které se soustředí především na stabilitu a odolnost bankovního sektoru. Vzhledem k tomu, že si Česká republika drží autonomní bankovní politiku skrze ČNB je logické, že má zájem na posílení bankovního systému, aby byl schopen čelit různým finančním šokům a udržovat stabilní financování pro domácí ekonomiku. Vedlejším prvkem je také zajištění rovných podmínek pro všechny banky bez ohledu na jejich velikost či působnost, což zajišťuje rovnováhu a férovou soutěž na trhu. Česká republika podporuje Basel III s cílem podpory růstu investic a pro zajištění, dostatečného kapitálu a likvidity bank. Současně se ČR zasazuje o ochranu spotřebitelů a malých podniků před rizikovými investicemi a neférovými praktikami bank. Lze tedy konstatovat, že Česká republika z těchto důvodů považuje Basel III za stěžejní téma předsednictví, jak zmiňuje ve svém programu předsednictví v oblasti priorit rady ECOFIN. Česká republika tak navázala na francouzské předsednictví a nastolila agendu i v tomto případě.

Směrnice o zdanění energetických produktů (ETD)

Směrnice ETD stanoví pravidla Evropské unie (EU) pro daně týkající se elektřiny, všech pohonných hmot a většiny paliv. Jejím hlavním účelem je zajistit, aby jednotný trh EU pro energetiku fungoval bez problémů a aby se předešlo jakýmkoliv narušením obchodu a hospodářské soutěže, které by mohly vést k velkým rozdílům mezi vnitrostátními daňovými systémy.

Podle Oldřicha Sklenáře, analytika klima týmu AMO, by došlo k přijetí revize Energy Taxation Directive navrhované podobě z října 2021, mohli bychom očekávat pozitivní dopady na Českou republiku v podobě snížení emisí skleníkových plynů a dalších polutantů, což je v souladu s cílem dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050 a splacením emisního cíle pro rok 2030. Tato opatření by představovala jednu z hlavních motivací pro revizi ETD, ačkoli pokles emisí by mohl na první pohled vypadat relativně malý (Sklenář, 2021).

Důležité je si uvědomit, že revize ETD řeší oblasti, které v minulosti zaznamenaly výrazný růst, jako je sektor dopravy, který od 90. let zaznamenal nárůst o téměř 70 %. Společně s očekávaným poklesem emisí souvisí i snížení spjatých externalit, což má pozitivní dopady na životní prostředí a lidské zdraví. Revize by mohla také snížit propad příjmů do státního rozpočtu, který by jinak nastal v důsledku poklesu závislosti na fosilních palivech. Na druhou stranu jsou zaznamenány i některé negativní dopady, jako je ztráta zaměstnanosti, zvýšení cen vytápění domácností a dopravy a zvýšení nákladů pro podniky. Celkově by revize ETD mohla přinést jak pozitivní, tak negativní dopady pro Českou republiku, a bude důležité sledovat její

implementaci a efektivitu v praxi. Z těchto důvodů tedy vyplývá, že Česká republika racionálně a nově nastavila agendu ve svém programovém prohlášení pro předsednictví v prioritách rady ECOFIN i v rámci směrnice ETD, neboť se jí úzce týká.

Pakt o migraci a azylu

Nový pakt o migraci a azylu představuje komplexní rámcovou politiku s cílem vytvořit spravedlivější, efektivnější a udržitelnější proces migrace a azylu v rámci Evropské unie. Stanovuje společný přístup k migraci a azylu na základě zásad solidarity, odpovědnosti a respektu k lidským právům. Dobrovolný mechanismus solidarity, kde 23 členských států EU a přidružených zemí od 22. června 2022 souhlasily podpořit státy pod tlakem, včetně příslibu přesídlení některých žadatelů o azyl a finančních příspěvků. Výsledkem bylo přesídlení více než 1000 žadatelů o azyl do začátku roku 2023 (Rada EU a Evropská rada, Pakt o migraci a azylu).

Téma migrace a azylové politiky je v České republice velmi zvučné, mnohdy je zneužíváno ve veřejných debatách či politických kampaních. I přesto, že migrace, zejména ta ekonomická, je pro ČR důležitá, bylo a je zásadní, aby Česká republika měla slovo při vyjednávání tohoto paktu. Jednou z hlavních národních priorit tohoto paktu pak je odmítnutí migračních kvót. Jak uvedl ministr Vnitra Rakušan po období CZ PRES na jednání v Bruselu 5. prosince 2023: „Česká republika nikdy nepřijme povinné kvóty pro přerozdělování migrantů“ (ČTK, 2023). Toto sdělení je uvedeno i v programovém prohlášení vlády 2022. Proto Česká republika, po vzoru francouzského předsednictví, uvedla mezi hlavními prioritami předsednictví v Radě zvládnutí uprchlické krize a koordinaci migrační politiky a tím nastavila agendu pro toto téma.

Návrh o nařízení udržitelného používání pesticidů

Evropská komise představila v 22. června 2022 nový návrh pro udržitelné používání pesticidů, který měl za cíl posílit ochranu životního prostředí a lidského zdraví v EU. Navrhovaná opatření měli podpořit integrovanou ochranu rostlin a přechod k ekologičtějším zemědělským metodám (Wiener, 2024). Zemědělci budou podle směrnice povinni vést evidenci pesticidů a členské státy budou muset stanovit pravidla pro jednotlivé plodiny a oblasti, kde je zakázáno používání pesticidů.

Česká republika se této směrnicí potřebuje věnovat hned z několika důvodů. S největší pravděpodobností budou muset zemědělci přijmout nové techniky a metody, které minimalizují používání pesticidů a zavádějí integrovaný přístup k ochraně rostlin. Vzhledem k tomu, že k roku 2019 využívali zemědělci k hospodaření 4200 hektarů zemědělské půdy, což je 53 %

celkové rozlohy ČR, může tato směrnice představovat velký dopad na jejich fungování jak z hlediska ekonomiky, tak z dalších hledisek (AMSP, 2019). Důležitým aspektem této směrnice je také omezení používání pesticidů v citlivých oblastech, jako jsou veřejné parky a chráněná území. To může mít významné důsledky pro ochranu biodiverzity a zdraví lidí v České republice, zejména pokud jde o snižování expozice obyvatelstva pesticidům a zachování přírodních stanovišť. To je v přímém souladu s vládním programovým prohlášením 2022, kde je uvedeno, že vláda věnuje zvýšenou pozornost soustředí na ochranu půdy před její degradací a zábořem s cílem podpory biodiverzity a zadržení vody v krajině, kdy se také zaměří na metody zavádění precizního zemědělství, integrované produkce, snížení užívání umělých hnojiv a pesticidů a zvýšení využívání organických hnojiv v zemědělství. Pokud jde o důvody, proč CZ PRES nastavilo agendu během svého předsednictví i v tomto bodě (viz programové prohlášení pro předsednictví, priority rady AGRIFISH), existuje několik možných faktorů proč je důležité mít projednávání této směrnice pod kontrolou. Za prvé, CZ PRES může chtít být aktivním účastníkem procesu tvorby politiky v oblasti ochrany životního prostředí a zemědělství v rámci Evropské unie. Dále by jeden z důvodů projednávání směrnice mohl být potenciální dopad na české zemědělství a životní prostředí. Účast v diskusích a jednáních by mohla umožnit České republice vyjednávat lepší podmínky pro implementaci směrnice a získat časový prostor na přizpůsobení se novým požadavkům. Zároveň by Česká republika mohla vidět přijetí této směrnice jako příležitost k podpoře udržitelného zemědělství a ochrany životního prostředí v zemi.

Legislativní návrh o problematice odlesňování

Rada Evropské unie, Evropská komise a Evropský parlament se během předsednictví CZ PRES sešly k poslednímu třístrannému jednání k nařízení proti odlesňování. Zástupci těchto institucí dosáhli předběžné dohody ohledně textu nařízení s tím, že konečné potvrzení musí ještě obdržet jak Rada EU, tak Evropský parlament (MŽP, 2022). Pro Českou republiku je v národních zájmech tento legislativní návrh přijmout. Lesy pokrývají pouhých 36,8 % území ČR. Větší pokrytí lesnatého území má klíčový význam, neboť lesy podporují biodiverzitu a chrání ohrožené druhy. Dále pomáhají udržovat kvalitu půdy a vody, snižují erozi a zlepšují tok řek. Navíc absorbují oxid uhličitý a produkují kyslík, což má pozitivní vliv na klima. Lesy jsou také důležité pro rekreaci a sport a mají ekonomický význam jako zdroj dřeva a dalších produktů. Podpora lesního pokrytí přispívá k udržitelnému rozvoji a zlepšuje kvalitu života.

Pro danou problematiku se vyjádřil i ministr životního prostředí: „Pro záchranu našich lesů musíme přijít s řešením co nejdříve, není na co čekat. Musíme zvýšit počet stromů, které budou

udržovat více vody v krajině. Krychlový metr nezahutněné lesní půdy má schopnost nasáknout až 350 litrů vody. Podpora musí být směřována na výsadbu smíšených lesů, cílené, a nikoliv plošné kácení, následnou péči a kompenzace ztrát. Chceme pomoci odpovědným soukromým vlastníkům,“ (Parlamentní listy, 7.7.2021). Z daných informací lze konstatovat, že tento legislativní návrh je v souladu s národními zájmy ČR, a proto ho nastavila CZ PRES ve svojí agendě během předsednictví (viz. priority českého předsednictví, priority rady AGRIFISH).

Legislativa pro infrastrukturu alternativních paliv (AFIR)

Návrh legislativy o infrastruktuře pro alternativní paliva AFIR, který navazuje na balíček „Fit for 55“, má za cíl zajistit minimální infrastrukturu pro podporu přijetí alternativních paliv a vozidel jich využívajících ve všech dopravních odvětvích a ve všech členských státech EU tak, aby bylo dosaženo klimatických cílů EU. Návrh nařízení stanoví několik povinných národních cílů pro nasazení infrastruktury pro alternativní paliva v EU, a to pro silniční vozidla, lodě a stacionární letadla (Evropská komise, Alternative Fuels Infrastructure). Jak uvedla česká vláda v programovém prohlášení pro předsednictví v Radě, konkrétně v bodech rady TTE, CZ PRES se zaměří na projednání této legislativy s prioritou v návrhu AFIR. Lze tedy konstatovat, že v odvětví dopravy tak nastolila agendu v rámci tohoto tématu, a to z prostých důvodů. Vláda ve svém programovém prohlášení uvedla, že podpoří významný rozvoj infrastruktury pro elektromobilitu a další čisté alternativní pohony vozidel a přispějeme tak ke zlepšení kvality ovzduší ve městech (ÚV ČR, 2022a). Navíc můžeme také argumentovat tím, že vládní koalice SPOLU, která se také zasadila o CZ PRES, uvedla ve svém volebním programovém prohlášení pro volby do PS 2021, že: „Podpoří elektromobilitu a zlepší tak kvalitu ovzduší ve městech. Dostupnost elektromobilů zajistí technologický pokrok a rozsáhlá modernizace infrastruktury“. (Programy do voleb, 2021). To vše naznačuje, že návrh pro přijetí minimální infrastruktury alternativních paliv je v národním zájmu.

Akt o čipech

Akt o čipech tvoří podmínky pro rozvoj evropské průmyslové základny, která by měla do roku 2030 zdvojnásobit podíl Evropské unie na světovém trhu s polovodiči z 10 % nejméně na 20 %. CZ PRES nově nastavilo agendu v tomto bodě a není divu proč. Čipy jsou základem moderní ekonomiky nezbytné pro velkou šíři výrobků, jako jsou chytré telefonů, automobily, software a hardware, zdravotnické potřeby, energetické produkty, obranné systémy a nebo automatizované výroby. Ostatně jak prohlásil ministr průmyslu a obchodu Jozef Síkela v dubnu 2023: „S nedostatkem čipů a se snížením evropské závislosti nám pomůže právě Akt o čipech, který Rada schválila v rámci českého předsednictví. Jsem rád, že české předsednictví k této

dohodě výrazně přispělo a Rada a Evropský parlament se předběžně dohodly na jeho podobě.“ (MPO, 2023). Z toho vyplývá, že Akt o čípech opravdu byl klíčovým legislativním prvkem předsednictví, jak je také uvedeno v programovém prohlášení.

Závěry Rady k NAIDES III

NAIADES III je iniciativa Evropské unie zaměřená na podporu vnitrozemské vodní dopravy. Jedná se o program, který má za cíl zlepšit konkurenceschopnost a udržitelnost vnitrozemské vodní dopravy v Evropě (Evropská komise, 2020). Česká republika nově nastavila agendu během CZ PRES pro téma vnitrozemské vodní dopravy. Pro ČR, jež má rozsáhlou říční síť, zejména díky řekám jako Vltava, Labe a Morava, které jsou důležitými dopravními koridory, může být nastavení agendy v tomto bodě velmi důležité. Rozvoj říční dopravy pak může přinést ekologické výhody v podobě snížení emisí skleníkových plynů a dopravní zácpy, což může přispět k ochraně životního prostředí. Navíc vnitrozemská vodní doprava v ČR je limitována především celkovou délkou splavných úseků řek, která činí 355 km. To je ve srovnání s délkou silniční sítě nebo železniční sítě ČR značně rozdílné, a proto je důležité tuto oblast rozvíjet právě prostřednictvím akčního plánu pro posílení vnitrozemské vodní dopravy.

Evropské prohlášení o digitálních právech

Komise ve svém sdělení nazvaném „Digitální kompas 2030: Evropská vize digitální dekády“ ze dne 9. března 2021 představila plán, jak do roku 2030 dokončit digitální transformaci Evropy s ohledem na evropské hodnoty. Cílem EU je dosáhnout digitální suverenity v otevřeném a propojeném světě (Evropská komise, 2022). CZ PRES nastavilo agendu tomuto tématu i ve svém programovém prohlášení pro předsednictví v Radě v prioritách rady TTE. Cílem bylo sjednat a dokončit jednání v dialogu, které CZ PRES převzalo od francouzského předsednictví. Co se týká národních zájmů, digitalizace a digitální transformace se objevuje jako důležitý bod ve všech prioritách vlády (ÚV ČR, 2022a) a to jak od ekonomiky, tak po zdravotnictví a sociální služby. Z tohoto vztahu lze tedy vyvodit, že pro Českou republiku bylo důležité zajistit podporu k vyjednávání tohoto prohlášení a stanovit tak základní cíle v této oblasti.

AI Act

Navrhované právní předpisy AI Act (ve verzi z prosince 2022) představují první evropská pravidla pro oblast umělé inteligence, která se zaměřují na ochranu uživatelů před potenciálními riziky spojenými s využíváním AI technologií. Výrobci podle tehdejšího návrhu budou povinni respektovat lidská práva a evropské hodnoty, jako je transparentnost, důvěryhodnost, ochrana zdraví a právo na soukromí (Evropský parlament, 2023). Česká

republika nově nastavila agendu tomuto tématu během svého předsednictví, a to již ve svém programovém prohlášení, ve kterém uvádí, že se bude snažit o nalezení shody mezi členskými státy. Česká vláda ve svém programovém prohlášení z roku 2022 uvádí, že hodlá investovat do moderních technologií, kdy explicitně uvádí umělou inteligenci. Lze tedy konstatovat, že regulace pro AI je v jejím zájmu kvůli podpoře inovací, ochraně uživatelů (občanů ČR) a také v rámci zájmu kybernetické bezpečnosti.

Směrnice o energetické náročnosti budov

Směrnice o energetické náročnosti budov je zásadním legislativním nástrojem Evropské unie, který si klade za cíl zlepšit energetickou účinnost budov v rámci celé EU a má za cíl stanovit minimální standardy pro energetickou náročnost budov a poskytnout společný rámec pro výpočet této náročnosti (Evropský parlament a Rada EU, 2010). Podle Českého statistického úřadu bylo k 26. březnu 2021 necelých 2 320 000 bytových domů v ČR (ČSÚ, 2022). Dává tedy smysl, že CZ PRES navázalo na francouzské předsednictví a zařadilo projednání této směrnice mezi nastolenou. Tato směrnice může mít velký dopad na obyvatele ČR a je tak v národním zájmu, aby ČR byla u projednávání této směrnice a měla, pokud možno, co největší vliv na její finální revidovanou formu.

Směrnice o transparentním odměňování mužů a žen

Směrnice Evropského parlamentu a Rady o transparentním odměňování mužů a žen má za cíl posílit uplatňování principu rovné odměny mužů a žen za práci stejné nebo rovnocenné hodnoty prostřednictvím zvýšené transparentnosti v odměňování a implementace účinných mechanismů prosazování tohoto principu (ÚV ČR, 2022b). Tato směrnice je důležitá pro Českou republiku, protože pomáhá zajistit stejnou odměnu za stejnou práci, což je základní princip spravedlivého zaměstnávání a rovných příležitostí. Tímto způsobem pomáhá bojovat proti genderovým nerovnostem a diskriminaci na pracovišti. Transparentnost v odměňování přispívá k větší spravedlnosti a rovnosti ve společnosti a v pracovních podmínkách obecně. Pro ČR, která se snaží budovat moderní a spravedlivý pracovní trh, je důležité mít v souladu s evropskými standardy mechanismy a politiky, které podporují rovnost mezi pohlavími a spravedlivé odměňování. Tato směrnice tak představuje krok směrem k větší sociální spravedlnosti a rovnosti v zaměstnání, což má pozitivní dopad na celou společnost. Proto, po vzoru francouzského předsednictví, i zde CZ PRES nastavilo agendu ve svém programovém prohlášení pro předsednictví v prioritách rady EPSCO.

3.4 Prosazování národních zájmů ČR – agenda structuring

CZ PRES během svého předsednictví využilo i možnosti strukturování agendy, a to k upřednostnění některých směrnic či návrhů, ve kterých identifikuje národní zájmy. Kvalitativní analýza v této kapitole pak vychází z dostupných informací poskytovaných z formálních summitů a ministerských setkání během předsednictví. Jedná se o 49 setkání, které poskytují provizorní agendy jednání či zápisy z jednání, a které poskytují i další hlubší informace o agendě. Bližší informace ke konkrétním jednáním poskytuje přiložený dataset. Tato práce se nezaobírala setkáními na úrovni přípravných orgánů, neboť neposkytují dostatečné informace pro jejich prozkoumání.

Během schůze Rady pro hospodářské a finanční věci, 12. července 2022 zařadilo CZ PRES na seznam agendy Nástroj pro oživení a obnovu na celkové 6. místo. Pokud si pak odmyslíme, že první dva body v agendě ke schůzi zastává přijetí agendy a schválení bodů k projednání, zařadilo CZ PRES tento bod jako 3. v kategorii „Nelegislativní činnosti“ hned po představení pracovního programu předsednictví a po aktuálnějším projednání ekonomických dopadů ruské agrese na Ukrajině (Rada EU a Evropská rada, 2022a). Lze tedy konstatovat, že tento bod byl v jednání zařazen jako jeden z primárních k projednání.

Na schůzi Rady pro zemědělství a rybolov, 18. července 2022 CZ PRES zařadilo CZ PRES hned tři body ve svém zájmu identifikovaných v předešlé kapitole. Návrh o nařízení udržitelného používání pesticidů, zlepšení digitálního a vnitřního trhu (DMA) a návrh o problematice odlesňování. Návrh o pesticidech byl zařazen jako 4. bod jednání hned po přijetí agendy, schválení bodů k projednání a po představení pracovního programu předsednictví. Návrh byl zařazen jako první bod k projednání v rámci legislativního jednání. Během jednání bylo ministrům umožněno zdůraznit, že při stanovování cílů je nutné zohlednit rozdílná východiska členských států a jejich odlišné zeměpisné a klimatické podmínky (Rada EU a Evropská rada, 2022b). Je tedy logické, že CZ PRES tento bod zařadil mezi prvními k projednání s cílem prosadit svůj postoj a zaujmout pevné stanovisko. Akt o digitálních trzích nebyl zařazen na seznam provizorní agendy, ovšem objevil se v seznamu schválení bodů pro jednání legislativního rámce. Zde byl zařazen jako 3. z pěti v rámci vlastní kategorie pak první a jediný. Poté, co Rada schválila postoj Evropského parlamentu, byl tento akt přijat. Návrh o problematice odlesňování byl zařazen na seznam provizorní agendy, ovšem až na 8. místě v bodě c), tedy jako jeden z posledních, a to v rámci dalších bodů k projednání. Ministři si pouze vyměnili názory na informace předsednictví o aktuálním stavu nařízení o zpřístupňování

některých komodit a produktů spojených s odlesňováním a poškozováním lesů. Je nutné zmínit, že tento bod k projednání byl zařazen a v režii CZ PRES.

Během schůze Rady pro zemědělství a rybolov, 26. září 2022, zařadilo CZ PRES na vyžádání polské delegace do seznamu agendy výzva o provádění doplňkového posouzení dopadů návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. Rady o udržitelném používání přípravků na ochranu rostlin přípravků na ochranu rostlin a o změně nařízení. Doplňkové posouzení bylo zařazeno jako 6. bod v kategorii jakýchkoliv dalších činností, a to do bodu e), tedy téměř na konec jednání (Rada EU a Evropská rada, 2022c).

CZ PRES během schůze Euroskupiny, 3. října 2022, zařadila jako 2. bod agendy Priority eurozóny v plánech obnovy a odolnosti a provádění doporučení eurozóny. Do tohoto bodu také patří Nástroj pro oživení a odolnost (Rada EU a Evropská rada, 2022d). Tento nástroj je pro Českou republiku důležitý, jak již bylo popsáno v předešlé kapitole.

Během schůze Rady pro spravedlnost a vnitřní věci, 13.-14. října 2022, zařadila bod o azylové a migrační politice. Bod byl zařazen jako 14. v celkovém seznamu agendy, ovšem v rámci části jednání o vnitřních věcech, které byly v pořadí až druhé po záležitostech týkajících se spravedlnosti, byl tento bod zařazen jako 5., tedy jeden z posledních. Nicméně tento bod byl na agendu zařazen z důvodu projednání zprávy o pokroku a dalšího postupu. „*Ministři dnes znovu potvrdili své plné odhodlání vybudovat silný systém správy hranic, který bude schopný čelit všem současným i budoucím výzvám.*“ Víť Rakušan, ministr vnitra České republiky. Předsednictví nicméně také informovalo o aktuálním stavu azylových a migračních spisů, představilo koncepci dalšího postupu v oblasti migrační politiky a reakce EU na krize, včetně právně závazného, ale flexibilního mechanismu solidarity. Členské státy podpořily pokračování práce na technické úrovni na základě zásad obsažených v návrhu. Předsednictví rovněž informovalo ministry o svých nedávných kontaktech s Evropským parlamentem s cílem co nejdříve zahájit jednání o řadě legislativních spisů Reformy azylového systému EU a Migrační politiky EU. V rámci schůze Rady pro spravedlnost a vnitřní věci CZ PRES také zařadilo na seznam agendy Směrnici o odpovědnosti za škodu způsobenou umělou inteligencí, a to ve 4. bodě jednání, prakticky ve druhém bodě po přijetí agendy a schválení bodů k projednání (Rada EU a Evropská rada, 2022e). V rámci směrnice o umělé inteligenci Česká republika projevila národní zájmy rozebrané v předešlé kapitole.

Během schůze Rady pro obecné záležitosti, 18. října 2022, Rada v čele s Českou republikou uspořádala politickou debatu nad návrhem Evropského parlamentu o revizi pravidel EU

upravujících volby do Evropského parlamentu. Cílem rozpravy bylo stanovit další politické kroky pro dokončení návrhu. Členské státy vyjádřily výhrady k různým návrhům na harmonizaci volebních procesů napříč EU a zdůraznily potřebu pružnosti, která by respektovala dlouholeté volební tradice. CZ PRES zařadilo tento bod v seznamu agendy pro projednání na celkové 3. místo. Když opomeneme, že první dva body jednání jsou vždy dva body k přijetí agendy a schválení bodů k projednání, byl bod o evropském volebním právu stanoven jako první k diskuzi. Během této schůze CZ PRES vyjádřilo, že se domnívá, že další práci by mohlo přispět politické vedení, a počítá tak s politickou rozpravou na zasedání Rady (Rada EU a Evropská rada, 2022f).

CZ PRES využilo strukturování agendy i během jednání Rady pro dopravu, telekomunikaci a energetiku 25. října 2022 pro revizi směrnice o energetické náročnosti budov. Revize byla zařazena jako 4. bod na seznamu agendy pro jednání a pokud si odmyslíme první dva body, během kterých se schvaluje agenda a body k projednání, byl zařazen na druhém místě v kategorii legislativních jednání s cílem přepracování znění za obecného přístupu. Hlavním cílem revidované směrnice bylo zajistit, aby všechny nové budovy postavené do roku 2030 byly budovami s nulovými emisemi, a aby stávající budovy byly do roku 2050 přeměněny na budovy s nulovými emisemi. *„Odvětví stavebnictví má zásadní význam pro dosažení cílů EU v oblasti energetiky a klimatu do roku 2030 a 2050. Dnes dosažená dohoda však občanům pomůže dosáhnout značných úspor energie. Lepší a energeticky účinnější budovy zlepší kvalitu života občanů a zároveň sníží jejich účty za energii a zmírní energetickou chudobu.“* Josef Síkela, ministr průmyslu a obchodu (Rada EU a Evropská rada, 2022g).

Během jednání Rady pro hospodářské a finanční věci 8. listopadu 2022, zařadilo na program agendy hned dva body, ve kterých tato práce identifikovala národní zájmy. První je Basel III, který byl celkově zařazen na 4. místo seznamu, či 2. místo v kategorii legislativních jednání. Rada se shodla na obecném přístupu ke dvěma zbývajícím legislativním aktům ke schválení dohody Basel III, která přispívá k posílení odolnosti bankovního sektoru EU a k posílení jeho dohledu a řízení rizik. *„Posilujeme sílu a odolnost bank působících v Unii. Vzhledem k tomu, že dokončujeme provádění mezinárodních reforem Basel III, je důležité, abychom zohlednili specifika bankovního sektoru EU a specifickou situaci v našich členských státech. Jsem přesvědčen, že aktualizované texty, na kterých jsme se dnes dohodli, směřují k dosažení těchto cílů.“* Zbyněk Stanjura, ministr financí. Druhým bodem zařazeným do seznamu agendy k projednání je Nástroj pro odolnost a oživení. Ten byl umístěn na 7. celkové místo agendy a byl 2. ve své kategorii nelegislativních jednání, hned po projednání hospodářského dopadu na

členské státy ruskou agresí na Ukrajině. Ministři zhodnotili provádění Nástroje pro obnovu a odolnost, načež CZ PRES informovalo ministry o aktuálním stavu, pokud jde o aktuální legislativní návrhy v oblasti finančních služeb (Rada EU a Evropská rada, 2022h).

V rámci jednání Rady pro obecné záležitosti, 18. listopadu 2022, bylo na seznamu věcí ke schválení rozhodnutí Rady o podpoře k provádění projektu podpory odpovědných inovací v oblasti umělé inteligence pro mír a bezpečnost. Návrh o umělé inteligenci nebyl zařazen na seznam agendy k projednání, jednalo se pouze o adopci návrhu (Rada EU a Evropská rada, 2022i).

Rada pro zemědělství a rybolov, která proběhla 21. listopadu 2022 měla na svém seznamu agendy k projednání pouze jeden bod, ve kterém tato práce analyzovala v předešlé kapitole národní zájmy, a to v rámci legislativy ohledně problému odlesňování. Nová Lesní strategie do roku 2030 byla zařazena na celkové 3.místo z celého seznamu agendy, tedy na 1.místo nelegislativních bodů k projednání. Ministři zemědělství jednali o pokroku v provádění nové strategie EU v oblasti lesnictví do roku 2030 a o opatřeních, která by mohla být přijata na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU s cílem zvýšit její účinnost. Ministři si vyměnili názory na posílení spolupráce mezi Komisí, členskými státy a zúčastněnými stranami, aby bylo zajištěno účinné provádění strategie a zaručen inkluzivní a soudržný rámec (Rada EU a Evropská rada, 2022j).

Během mimořádného zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci, které proběhlo 25. listopadu 2022 byla projednána tehdejší situace na všech migračních trasách. Tento bod byl zařazen na 2. místě ze tří. *„V minulých letech jsme přijali řadu opatření, abychom společně řešili migrační problémy, kterým čelíme. Pro nalezení udržitelnějších řešení a přizpůsobení se neustále se vyvíjející situaci však můžeme a musíme udělat více. Na dnešním zasedání ministři znovu potvrdili svůj závazek nalézt konkrétní společná řešení, která lze okamžitě zavést, a zároveň úzce spolupracovat na co nejrychlejší dokončení probíhající migrační reformy.“* Vít Rakušan, ministr vnitra. Na konci setkání byl CZ PRES vydán souhrn, který zdůraznil několik klíčových principů pro společný postup. Především se ministři zavázali k trvalému budování odolnějšího systému migrace a azylu v rámci Evropské unie a věnování veškerých úsilí hledání kompromisu ohledně reformy paktu EU o azylu a migraci co nejdříve. Dále zdůraznili nutnost zintenzivnit podporu EU a spolupráci se všemi partnerskými zeměmi a organizacemi s cílem předcházet odchodům migrantů, minimalizovat ztráty na životech a řešit základní příčiny migrace, stejně jako bojovat proti pašeráckým sítím a výrazně zlepšit návratové a přijímací

procesy. Také přijali akční plán Komise týkající se Středozemního moře a vyjádřili připravenost vypracovat podobné akční plány pro další migrační trasy, začínaje západní balkánskou trasou. Současně se zavázali k posílení úsilí o provedení mechanismu solidarity, na který se v červnu dohodlo několik členských států (Rada EU a Evropská rada, 2022k). Toto téma je pro Českou republiku stěžejní, a proto lze konstatovat, že během této schůze CZ PRES nastolila agendu a využila i strukturování agendy.

Na Radě pro konkurenceschopnost, 1. prosince 2022, CZ PRES zařadila na seznam agendy k projednání Akt o čipech. Akt byl zařazen na 8. místo z patnácti a byl prvním ve své kategorii legislativních jednání. Ministři přijali vyjednávací postoj obecného přístupu k nařízení, kterým se stanoví rámec opatření pro posílení evropského polovodičového ekosystému neboli Aktu o čipech. „*Čipy patří k nejdůležitějším špičkovým technologiím současnosti, ale EU v současné době nemá dostatečné kapacity pro návrh a výrobu vlastních vyspělých a pokročilých čipů. EU musí snížit svou přílišnou závislost na světových lídrech v oblasti polovodičů v Asii a USA a prostřednictvím zákona o čipech bere věci do vlastních rukou.*“ Jozef Síkela, ministr průmyslu a obchodu. Ministři také uvítali mandát Rady k jednání o aktu o čipech a zdůraznili potřebu pro stanovení dostatečného rozpočtu pro budoucnost programu a uvítali řešení předsednictví týkající se finanční architektury Aktu o čipech, které vyzývá Evropskou komisi, aby společně s členskými státy a Evropským parlamentem hledala alternativní řešení pro zachování úrovně ambicí rozpočtu Aktu o čipech (Rada EU a Evropská rada, 2022l). Tento bod byl také projednán na Radě pro konkurenceschopnost, 2. prosince 2022 (Rada EU a Evropská rada, 2022m). Obě setkání měla stejný seznam agendy pro projednání.

Během jednání Rady pro dopravu, telekomunikaci a energetiku, 5. prosince 2022, bylo zařazeno hned několik bodů. Prvním z těchto bodů je projednání revize regulace transevropské dopravní sítě (TEN-T), jež byla zařazena na 3. bod celkové agendy, a když si odmyslíme první dva body schvalující agendu, tak byla revize zařazena na první bod jednání. Rada během jednání schválila obecný přístup pro návrh nařízení o hlavních směrech EU pro rozvoj TEN-T. „*Klíčový význam má rozvoj kvalitní dopravní sítě v celé Evropě. Nejen pro rychlý a spolehlivý pohyb našich občanů, ale také pro další rozvoj našich podniků a plné využití potenciálu vnitřního trhu.*“ Martin Kupka, ministr dopravy. Během rozpravy ministři jednomyslně podpořili cíle a přístup návrhu CZ PRES a souhlasili, že navrhované směry rozvoje transevropské dopravní sítě jsou klíčovým nástrojem dopravní politiky EU. Ministři zdůraznili, že tato politika by měla podporovat udržitelnou a účinnější přepravu osob a zboží a zároveň posilovat hospodářskou, sociální a územní soudržnost EU. Druhým bodem zařazeným k

projednání ze strany CZ PRES byl akční plán k vodní dopravě NAIADES III. Ten byl k projednání hned za revizí regulace TEN-T. Rada schválila závěry o pokračujícím rozvoji tohoto programu. Závěry Rady potvrdily pozitivní přínos vnitrozemské vodní dopravy a zdůraznily potřebu plně rozvinout její potenciál udržitelným způsobem. V neposlední řadě byl zařazen bod o legislativně k vybudování infrastruktury pro alternativní paliva a to v 5. bodě agendy jako jeden z posledních. Původně se o tomto návrhu mělo jednat až 13. prosince 2022 (Rada EU a Evropská rada, 2022n).

Během jednání Rady pro hospodářské a finanční záležitosti, která proběhla 6. prosince 2022 CZ PRES v návaznosti na prezentaci Komise o současném stavu zhodnotilo provádění nástroje pro obnovu a oživení. Bod byl zařazen jako 5. na seznamu agendy k projednání a jako třetí v kategorii nelegislativních činností. Součástí jednání byla také revize směrnice o zdanění energetických produktů, která byla zařazena na 8. místo, v kategorii legislativních jednání na 3. místo. Ministři vedli politickou rozpravu o revizi směrnice o zdanění energie. Uvítali dosažený pokrok a vyjádřili odhodlání pokračovat v práci pro co nejrychlejší dosažení dohody. CZ PRES v rámci politické rozpravy poskytlo ministrům dokument se dvěma dotazy (Rada EU a Evropská rada, 2022o).

Na Radě pro dopravu, telekomunikaci a energetiku, 6. prosince 2022, bylo zařazeno do agendy jednání hned několik bodů. Prvním bylo projednání revize TEN-T, tentokrát na horizontální úrovni. Bod byl zařazen jako 1. k projednání v kategorii legislativních jednání a jako 3. v celém seznamu. Následujícím bodem k projednání, 2. v celém seznamu a 1. v kategorii nelegislativních činností, bylo schválení závěrů k programu NAIADES III. Během dalšího dne jednání Rady byl 1. bodem v rámci telekomunikace a jako 1. bodem k jednání nařízení o pravidlech k umělé inteligenci (AI Act). Rada se dohodla na obecném přístupu k jednání o návrhu nařízení o harmonizovaných pravidlech pro umělou inteligenci. „*Umělá inteligence má pro naši budoucnost zásadní význam. Dnes se nám podařilo dosáhnout křehké rovnováhy, která podpoří inovace a zavádění technologií umělé inteligence v celé Evropě. Se všemi výhodami, které přináší, na straně jedné, a s plným respektováním základních práv našich občanů na straně druhé.*“ Ivan Bartoš, místopředseda vlády pro digitalizaci a ministr pro místní rozvoj. Během rozpravy se ministři jednomyslně shodli na podpoře cílů a přístupu návrhu předsednictví, který zohledňuje klíčové obavy členských států a zároveň zachovává rovnováhu mezi ochranou základních práv a podporou zavádění technologií umělé inteligence. Ministři rovněž zdůraznili, že se jedná o velmi inovativní a důležitý soubor a shodli se na tom, že jakožto první legislativní návrh svého druhu na světě by mohl stanovit globální standard pro regulaci

AI v jiných jurisdikcích, a tím by mohl podpořit evropský přístup k regulaci technologií na světové scéně (Rada EU a Evropská rada, 2022p).

Jednání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci 8.-9. prosince 2022 se týkalo mimo jiné azylové a migrační politiky. Bod o nařízení o řešení situací, kdy dochází k instrumentalizaci v rámci v oblasti migrace a azylu byl zařazen do prvního dne Rady, v seznamu agendy se pak objevil na celkovém 5. místě, v rámci vnitřních záležitostí na 1. místě k projednání. Předsednictví informovalo o aktuálním stavu azylových a migračních spisů. Bylo schváleno, že práce na začlenění těchto zásad do legislativních textů budou pokračovat i během švédského předsednictví. CZ PRES rovněž informovalo o pozitivním vývoji týkajícím se interinstitucionální spolupráce mezi Radou a Evropským parlamentem, který umožnil obnovit práci na pěti legislativních návrzích v rámci Paktu o migraci a azylu (Rada EU a Evropská rada, 2022q). Nařízení by členskými státy, které čelí situaci instrumentalizace, umožnilo výjimečně se odchýlit od některých společných evropských azylových pravidel, pokud je to nezbytné a přiměřené, což je v národním zájmu České republiky.

Během schůze Rady pro zemědělství a rybolov CZ PRES zařadilo do seznamu agendy návrh o nařízení udržitelného používání pesticidů, a to na jako poslední bod jednání. Ministři předsednictvím informování o aktuálním stavu nařízení a vyměnili si názory na nařízení o udržitelném používání pesticidů (Rada EU a Evropská rada, 2022r).

V rámci Rady pro obecné záležitosti, 13. prosince 2022, bylo schválena zpráva o pokroku nařízení o volebním právu EU Výborem stálých zástupců. Tento bod nebyl na agendě jednání, jednalo se pouze o schválení zprávy (Rada EU a Evropská rada, 2022s).

Během jednání Rady pro dopravu, telekomunikaci a energetiku, která proběhla 19. prosince 2022 CZ PRES projednalo směrnici o energetické náročnosti budov a program REPowerEU. Oba body byly společně zařazeny na seznam agendy j projednání na 6. místo celkově, 3. místo v rámci kategorie legislativních jednání. V rámci programu REPowerEU přijala Rada návrh o obecném přístupu ke směrnici přinášející změny právních předpisů v oblasti obnovitelných zdrojů. Rada potvrdila stanovený cíl pro podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie v Unii, a to ve výši nejméně 40 % v roce 2030, stejně jako v obecném přístupu ke směrnici o obnovitelných zdrojích energie přijatém v červnu 2022. Potvrzení stanoveného cíle je pro Českou republiku zásadní, neboť v roce 2022 tvořil podíl obnovitelných zdrojů na energetickém mixu ČR necelých 46,5 %. Kdyby tato hranice byla stanovena výše nežli 40 %, Česká republika by se pak dostala do potíží a pravděpodobně si musela vyjednat výjimku do

té doby, než by tento problém vyřešila. K lednu 2023 Česká republika stále neměla vypracovanou aktualizovanou verzi Státní energetické koncepce a neměla tak stanovený plán pro další vývoj a proměny energetického mixu k většímu podílu obnovitelných či nízkoemisních zdrojů energie (Rada EU a Evropská rada, 2022t).

Z uvedené obsahové analýzy lze odvodit, že Česká republika využívala nástroje agenda structuring (Tallberg, 2003). Podpůrným důkazem je i **Tabulka č.2** zobrazující četnost zařazování vybraných témat do agend během jednání pracovních skupin včetně stálých zástupců (COREPER) a komisí. Zařazení témata do bodu k projednání v rámci agend jednotlivých Rad předsednictví samo o sobě nemusí znamenat, že je tématu přikládána větší váha, neboť to záleží také na délce projednávání agendy, množství podkladů poskytnutých předsednictvím a dalších faktorech. Proto byla v rámci výzkumu provedena i obsahová analýza pracovních skupin, která nabízí již zmíněný podpůrný pohled k projednávání jednotlivých témat. Pokud mají jednotlivá témata četnost v rámci projednávání v pracovních skupinách více než 6, tj. minimálně jednou za měsíc během předsednictví, lze konstatovat, že CZ PRES jim věnovalo patřičný čas podle svých národních zájmů a priorit. Platí, že čím větší výskyt, tím větší priorita. Pokud se CZ PRES nevěnovalo vybranému tématu v rámci pracovních skupin, nemusí to nutně znamenat opak prosazování národních zájmů. Tento fakt závisí na konkrétním postupu v rámci jednotlivých směrnic a tato práce se nezabývá tím, v jakém stavu jsou, tzn. mohou být nově předložené, ale i těsně před schválením.

Tabulka č.2

Agendy	Četnost témat během jednání na jednotlivých úrovních		
	Pracovní skupiny	COREPER	Komise
REPowerEU	16	6	1
Rozvoj TEN-T	16	1	0
Basel III	1	1	1
Zlepšení digitálního a vnitřního trhu DMA	1	0	0
Reforma volebního práva EU	1	1	0
Reforma WTO	1	1	11
Nástroj pro oživení odolnosti RRF	15	7	0
Směrnice o zdanění energetických produktů (ETD)	1	1	0
Pakt o migraci a azylu	6	4	3
Návrh o nařízení udržitelného používání pesticidů	2	3	2
Legislativní návrh o problematice odlesňování	5	3	1
Akt o čípech	1	1	0
Fit for 55	11	5	0
Legislativa pro infrastrukturu alternativních paliv	7	3	0
Závěry Rady k NAIDES III	1	1	0
Evropské prohlášení o digitálních právech	5	4	0
AI Act	13	3	0
Směrnice o energetické náročnosti budov	5	6	0
Směrnice o transparentním odměňování mužů a žen	1	0	0

Pro upevnění argumentu, že předsednictví ČR využívalo nástroje strukturování agendy poslouží **Tabulka č.3**. Ta značí to, v rámci jakých agend předsednictví samo připravilo podklady a pro koho. Jestliže má možnost „honest broker“ připravit podklady či pracovní dokumenty, je pravděpodobné, že do nich promítne sobě užitečné informace či své národní zájmy. V prvním sloupci je seznam agend, ke kterým CZ PRES samostatně připravovalo dokumentaci. Ve druhém sloupci je počet dokumentů za šest měsíců předsednictví. Ve třetím sloupci jsou příjemci dokumentů. V případě, že byly příjemci delegace, znamená to, že se jednalo o dokumenty připravené k jednání s ostatními členskými státy a jejich delegacemi.

Tabulka č.3

Agenda	Počet dokumentů	Příjemce
REPowerEU	3	COREPER/Delegace
ETD	1	COREPER
Pakt o migraci a azylu	2	Delegace
Návrh o nařízení udržitelného používání pesticidů	3	COREPER/Delegace
Legislativní návrh o problematice odlesňování	1	Rada
Akt o čipech	2	Delegace
Evropské prohlášení o digitálních právech	2	COREPER
AI Act	4	Delegace
Směrnice o transparentním odměňování mužů a žen	2	COREPER/Trialog

S uvedenými dokumenty je to následovně. Během CZ PŘES byly vytvořeny tři dokumenty v rámci REPowerEU. Prvním byla zpráva o pokroku předsednictví v dané agendě určena výboru stálých zástupců, druhým dokumentem byl kompromisní text sloužící jako pracovní podklady ke schůzi s delegacemi jednotlivých členských států (20.12. 2022) a třetí byla jeho revidovaná verze. V rámci ETD byl vytvořen jeden pracovní dokument k jednání s výborem stálých zástupců (1.12. 2022). K Paktu o migraci a azylu byly vytvořeny dva dokumenty sloužící jako podklady k projednání s delegacemi členských států (4.10. a 29.11. 2022).

K návrhu o udržitelném používání pesticidů byly vytvořeny tři dokumenty sloužící jako podklady k projednání dané agendy s delegacemi členských států (3.11. 2022) a výborem stálých zástupců (16.11. 2022). Poslední dokument byl kompromisním návrhem předsednictví ke kapitole I a článku 18 paktu, který byl následně projednán s delegacemi členských států (7.12. 2022). K problematice odlesňování předsednictví vytvořilo jeden dokument, který byl směřován Radě (18.7. 2022). K Aktu o čipech byly vytvořeny dvojce podklady k jednání s delegacemi jednotlivých členských států (19.10. a 9.11. 2022), kdy oba byly revidovaným zněním předsednictví podané Generálním sekretariátem Rady. Evropské prohlášení o digitálních právech bylo v rámci předsednictví řešeno s výborem stálých zástupců (9.11. a 23.11. 2022) a byly k němu vytvořeny dvojce pracovní podklady. V rámci legislativy o umělé inteligenci se CZ PRES chopilo předsednictví a vytvořilo rovnou čtyři dokumenty určené delegacím (20.7., 22.9., 25.10. a 8.11.2022). Legislativa o AI je novou legislativou a z českého předsednictví lze konstatovat, že se ujalo příležitosti a snažilo se prosadit své zájmy. Posledním tématem, ke kterému vytvořilo CZ PRES podklady bylo transparentní odměňování mužů a žen. První dokument byl vytvořen za účelem jednání se stálým výborem zástupců (25.11. 2022). Druhý dokument byl návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o dané směrnici, jímž byla zahájena příprava dialogu.

Veškeré dokumenty, které jsou vytvořeny CZ PŘES a jsou předkládány v rámci jednotlivých pracovních jednání jsou důležité, neboť CZ PRES si v nich může prosazovat své národní zájmy a uplatňovat i další strategie, jako je agenda setting nebo agenda exclusion (Tallberg, 2003).

3.5 Prosazování národních zájmů ČR – agenda exclusion

Jak už tato práce zmiňovala, agenda exclusion je záměrné vyřazování bodů a témat z pořadu jednání legitimní cestou (Tallberg 2003). To může být provedeno například naprostým nezabýváním se agendy nebo zařazováním agendy na nejnižší příčky jednání v kombinaci se zkracováním času jejich projednání, a to z mnoha důvodů jakou jsou prioritizace jiných agend, politické či strategické důvody, kdy agenda nevyhovuje, nebo časová omezení, což úzce souvisí s prioritizací. Během českého předsednictví tomu nebylo jinak. V této kapitole dochází k porovnání českého programového prohlášení k předsednictví a toho francouzského.

Zatímco FR PRES ve svém programu uvádí, že přispěje k pokroku v práci na revizi nařízení o statutu a financování politických stran, regulaci politické reklamy online a změně volebního zákona, CZ PRES tyto témata upozadilo. V českých prioritách nalezneme zmínku o posilování

odolnosti evropských demokratických institucí, do něhož řadí CZ PRES transparentní financování politických stran, ovšem žádné zmínky o regulaci politické reklamy online či jiné konkrétní kroky nebo podpora těchto činností. V rámci předsednictví se toto téma neobjevilo ani na agendách napříč pracovními skupinami. Generální sekretariát Rady pouze podal dokumenty k přípravě dialogu k návrhu o nařízení Evropského parlamentu a Rady o statutu a financování evropských politických stran a evropských nadací. Z toho vyplývá, že tato témata nemají pro ČR takový význam, jako například témata ekonomická nebo témata týkající se životního prostředí, a proto byla upozaděna v rámci předsednictví.

Během francouzského předsednictví stanovila Francie agendu v oblasti vztahů EU se Spojeným královstvím, dokonce ve svém programovém prohlášení tomu věnovala krátkou podkapitolu. Konkrétně pak zmiňuje zachování jednoty členských států vůči UK a dodržení protokolu ze strany UK k dohodě o vystoupení týkající se Irska a Severního Irska, spravedlivé hospodářské soutěže a rybolovu. CZ PRES ve svém programovém prohlášení pouze zmiňuje, že se GAC bude věnovat vztahům se Spojeným královstvím jakožto významným partnerem EU. Během předsednictví toto téma mělo vytvořenou samostatnou pracovní skupinu, ovšem nebylo na něj kladeno většího důrazu, a to jak v nastolování agendy, tak v jejím strukturování. Celkově lze konstatovat, že pro ČR není téma Spojeného království stěžejním tématem. To mohlo být zapříčiněno i kvůli tehdejšímu začátku války na Ukrajině a následné energetické krizi.

Podobně tomu je i v rámci přispívání k obnovení partnerství mezi Afrikou a EU. Cílem FR PRES bylo vytvoření ambiciózního a perspektivního spojenectví s Afrikou s cílem podpořit vytvoření prostoru solidarity, bezpečnosti, trvalé prosperity a stability. V rámci summitu Evropské unie a Africké unie, který proběhl v únoru 2022, se FR PRES plánovalo zaměřit na vyzdvižení ambiciózních, fundamentálních projektů podpořených investičním balíčkem Afrika-Evropa. Od summitu si Francie slibovala vytvoření aktualizovaného rámce politiky mobility. CZ PRES v programovém prohlášení uvedlo, že se těmito tématům vzešlým ze summitu bude věnovat, ovšem více iniciativ neproběhlo. V rámci pracovních skupin a jednání jednotlivých Rad nebyl kladen důraz na toto téma. Žádné konkrétní kroky či návrhy předsednictví nevedlo. Stejně jako v případě vztahů se Spojeným královstvím, Česká republika nepovažovala téma vztahů s Afrikou za stěžejní. Mohlo to být opět způsobeno důležitějšími prioritami v oblasti evropské politiky, které přímo zasahují Českou republiku, a to i těch vnitřních. Jakožto malý stát je racionální volbou soustředit se na bližší problémy či

témata, včetně ruské invaze na Ukrajině, a ponechat zahraniční politiku EU-Afrika pro silnější či kompetentnější hráče.

Během francouzského předsednictví nastavila francouzská vláda agendu v bodě urychlení diskuzí o revizi všeobecného systému preferencí GSP. Česká republika se tomuto tématu ve svém programovém prohlášení nevěnuje a ani ho nezmiňuje. Až v listopadu 2023 podepsala Rada členských států EU a Evropský parlament změnu stávajícího nařízení. V rámci předsednictví vytvořilo byly podány výboru stálých zástupců dva dokumenty ze strany předsednictví, a to k mandátu pro jednání s Evropským parlamentem o nařízení o uplatňování všeobecného systému celních preferencí a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 978/2012.

Podobně tomu bylo v rámci aktualizace strategie EU v oblasti námořní bezpečnosti EUMSS. FR PRES si vytyčilo za úkol její aktualizaci, aby odpovídala budoucím výzvám. CZ PRES toto téma ve svém programovém prohlášení neřeší a neřeší ho ani v rámci pracovních skupin, komisí či jednotlivých Rad. To může být zapříčiněno tím, že Česká republika nemá moře, a tudíž není jednou z priorit námořní doprava. Zmiňovaná aktualizace strategie EUMSS byla schválena až v březnu 2023.

Dalším z témat, jež se věnuje francouzské předsednictví ve svém programovém prohlášení, nýbrž české ne je nařízení o trzích s kryptoaktivy MiCA. Přestože ho CZ PRES nezmiňuje ve svém programu, v rámci předsednictví proběhly dva klíčové momenty k tomuto nařízení. Prvním je říjnové potvrzení velvyslanců členských zemí na úrovni COREPER ohledně předběžné dohody o zahájení formálního procesu přijetí nařízení a druhým je přijetí nařízení o digitální provozní odolnosti DORA Radou. Přesto, že téma nebylo kompletně vyřazeno z činností předsednictví, bylo vyřazeno z jeho programových priorit a nastolení agendy. V rámci ECOFIN předsednictví obdrželo pouze dopis od Komise, a to až ro jednání 30.11. 2022. Můžeme odhadovat, že se tomu tak stalo, aby jiné téma, například Basel III, dostalo možnost rychlejšího projednání.

Jedním z tematických priority FR PRES bylo navrhnout nový impuls pro politický cíl na vymýcení bezdomovectví do roku 2030 prostřednictvím evropské platformy pro boj proti bezdomovectví a politiky Housing First. Tomuto tématu se CZ PRES nevěnuje ani ve svém programu, ani napříč pracovními skupinami či dalšími legislativními tělesy. Tomuto tématu se Česká republika věnovala v rámci vnitřních záležitostí, když v roce 2019 Ministerstvo práce a sociálních věcí vyhlásilo výzvu č. 108 v rámci OPZ na podporu této koncepce. Na toto téma

vyšla také další výzva č. 007 a 101 (specifická část B) OPZ + Podpora sociálního bydlení (2022–2026), která danou problematiku efektivně řeší. To může být jeden z důvodů, proč CZ PRES nezařadilo toto téma na program své agendy a neprojednávalo ho ani na jednotlivých úrovních.

V rámci FR PRES pokračovalo úsilí o nařízení o soukromí a elektronických komunikacích týkajícím se respektování soukromého života a ochrany osobních údajů v elektronických komunikacích. Nicméně toto téma CZ PRES do svých priorit nezařadila a během předsednictví proběhlo pouze několik úkonů na technické úrovni (Sippel, 2024). Během švédského předsednictví se pak práce na daném nařízení zastavila. Důvodem vyřazení tohoto bodu z agendy může být upřednostnění jiných nařízení a směrnic, které jsou pro ČR zásadnější.

4. Diskuse

Výsledná data, která jsou získána z vládních prohlášení, vládních programových prohlášení, zápisů agend ze schůzí Rady EU a jednotlivých pracovních těles, tj. komise, COREPER I a II a pracovní skupiny a jsou podrobena kvalitativní obsahové analýze. Z poskytnuté analýzy vyplývá, že Česká republika využila tři zmiňované strategie a snažila se prosazovat své národní zájmy. Je ovšem nutné zamyslet se nad tím, zda jsou všechna data podrobena správné analýze a zda jim je přidělena opodstatněná relevance. Tato práce vychází z dostupných informací poskytovaných českou vládou veřejnosti, ovšem nezabývá se přípravou předsednictví na nižších úrovních. To může mít potenciální dopad na hodnocení v kapitole agenda setting, které neobsahuje priority či agendy explicitně vyřčené jakožto agendy národního zájmu. Národní zájmy jsou identifikovány na základě poskytnutých podkladů a jiných logických úvahách a datech, jež souvisí s Českou republikou. Práce také vychází z dostupných dat, které poskytuje Rada EU na svém webu. V datech nejsou zahrnuta časová okna přidělená jednotlivým agendám, není v nich vždy uvedeno, do jaké míry se zasadilo předsednictví vytváření podkladů pro jednotlivé schůze. To vše může mít dopad na hodnocení v kapitole o agenda structuring. Data také neobsahují neformální setkání, neboť k nim nejsou zveřejněny příslušné dokumenty. I tyto setkání mohla zásadně ovlivnit průběh vyjednávání u jednotlivých agend. Všechna data jsou hodnocena na základě objektivního pohledu, ovšem mohou být interpretována odlišným způsobem. Výzkum byl omezen na kvalitativní analýzu. V případě, že by byl podpořen kvantitativními daty a jednotlivé agendy by byly přiřazeny k různým hodnotícím kritériím a hodnotám, mohla by být odpověď na stanovenou hypotézu odlišná.

Závěr

Výzkumná otázka této práce zní: **„Mohla Česká republika prosazovat své národní zájmy během vykonávání funkce honest broker a při předsednictví v Radě EU?“**. Z uvedených výsledků analýzy lze odpovědět na hypotézu číslo 1 tak, že **„Ano, Česká republika prosazovala své národní zájmy během vykonávání funkce honest broker a při předsednictví v Radě EU“** a může být doplněna o odpověď, že k tomu využila tři strategie: agenda setting, agenda structuring a agenda exclusion (Tallberg 2003). V rámci této práce bylo identifikováno 19 konkrétních návrhů, jimž CZ PRES nastavilo agendu během svého mandátu. V rámci těchto agend poté využívalo taktiky agenda structuring za pomoci přípravy podkladů pro jednání na různých úrovních, a to od pracovních skupin až po komise. Česká republika ovšem využila i dalších nástrojů a nastolené agendy podrobila agenda structuringu, a to na různých úrovních. Navíc české předsednictví využilo i poslední uvedené možnosti, a to agenda exclusion hned v osmi tématech. Některá témata vyřadila, některá pouze upozadila a dala přednost jiným, důležitějším pro národní zájmy. Lze také vyvrátit hypotézu číslo 2, která uvádí, že **„Česká republika zůstala neutrální a upozadila své národní zájmy během předsednictví v Radě EU.“**. Z uvedených výsledků analýzy vyplývá, že Česká republika neutrální ve funkci honest broker a vůči svým národním zájmům nebyla.

Studium tohoto tématu přináší užitečné poznatky o fungování evropského rozhodovacího procesu a vlivu členských zemí na toto rozhodování. Identifikace politických priorit a zájmů České republiky během jejího předsednictví v Radě EU umožňuje zhodnocení, jakým způsobem členské státy využívají tuto příležitost k prosazování svých národních zájmů.

Jak je uvedeno v úvodní kapitole této práce. Výzkum v této oblasti se zaměřuje na vztah mezi národními zájmy a procesem evropské integrace, v případě této práce na Českou republiku a její výkon funkce honest broker a v roce 2022. Tento vztah byl podroben analýza a může přispět k pochopení dynamiky evropské politiky a rovnováhy mezi národními a evropskými zájmy. Analýza předsednictví České republiky v Radě EU odhaluje, jak členské státy mohou ovlivňovat evropskou agendu a prosazují své priority. Tento výzkum přináší důležitý pohled na politický vliv, transparentnost, demokratické procesy a roli členských zemí ve formulaci a implementaci evropského práva a politik. Studium tohoto tématu identifikuje klíčové aktéry během předsednictví, jímž se stává samotný předsednický stát, “honest broker”, a další pracovní orgány, přičemž klade zřetel na vliv neočekávaných událostí, jako byla válka na Ukrajině, jež mohla ovlivnit prosazování národních zájmů či je upozadit pro přednost zvládnutí

energetické, uprchlické a válečné krize. I přesto, že Lisabonskou smlouvou došlo k omezení oficiálních rolí předsednictví zřízením funkce předsedy Evropské rady a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, a tyto změny, které výrazně ovlivnily úlohu rotujícího předsednictví, snížily jeho roli v zahraniční a bezpečnostní oblasti a posunuly jeho vliv více na vnitřní úroveň EU. Lisabonská smlouva tak nezabránila prosazování národních zájmů na úkor podstaty neutrality funkce “honest broker”. “Honest broker” se tedy podílí na usnadňování dohod a politik, ovšem nevyvažuje pouze jednotlivé zájmy ostatních členských zemí, nýbrž a mnohdy především ty svoje.

Summary

The research question of this thesis is: **"Could the Czech Republic promote its national interests during the honest broker function of the EU Council Presidency?"**. From the above analysis results, hypothesis number 1 can be answered by stating that **"Yes, the Czech Republic did promote its national interests during its honest broker function during the EU Council Presidency"** and can be complemented by the answer that it used three strategies to do so: agenda setting, agenda structuring and agenda exclusion (Tallberg 2003). In the framework of this thesis, 19 specific proposals were identified for which CZ PRES set the agenda during its mandate. Within these agendas, it then used the tactic of agenda structuring by preparing documents for meetings at various levels, ranging from working groups to commissions. However, the Czech Republic also used other tools and subjected the set agendas to agenda structuring, at various levels. In addition, the Czech Presidency also used the latter option, namely the exclusion agenda in eight topics. Some topics were excluded, while others were merely omitted and other topics, more important for national interests, were given priority. It is also possible to refute hypothesis number 2, which states that **"the Czech Republic remained neutral and neglected its national interests during its Presidency of the EU Council"**. The above analysis shows that the Czech Republic has not been neutral in its honest broker function towards its national interests.

The study of this topic provides useful insights into the functioning of the European decision-making process and the influence of Member States on this decision-making. The identification of the political priorities and interests of the Czech Republic during its Presidency of the EU Council enables an assessment of how Member States use this opportunity to promote their national interests.

As stated in the introductory chapter of this thesis. Research in this area focuses on the relationship between national interests and the process of European integration, in the case of this thesis on the Czech Republic and its performance as an honest broker in 2022. This relationship has been analysed and can contribute to understanding the dynamics of European politics and the balance between national and European interests. The analysis of the Czech Presidency of the Council of the EU reveals how Member States can influence the European agenda and promote their priorities. This research provides important insights into political influence, transparency, democratic processes, and the role of member states in the formulation

and implementation of European law and policies. The study of this topic identifies the key actors during the presidency, which is the presidency itself, the 'honest broker', and other working bodies, considering the impact of unexpected events, such as the war in Ukraine, which may have influenced the promotion of national interests or overlooked them for the priority of managing the energy, refugee, and war crises. Despite the fact that the Lisbon Treaty has reduced the official roles of the presidency through the creation of a President of the European Council and a High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy, and these changes, which have significantly affected the role of the rotating presidency, have reduced its role in the foreign and security sphere and shifted its influence more to the internal level of the EU. Thus, the Lisbon Treaty did not prevent the promotion of national interests at the expense of the essential neutrality of the "honest broker" function. "The 'honest broker' is therefore involved in facilitating agreements and policies, but it does not only balance the individual interests of other Member States, but also, and often above all, its own.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

- Aksoy, D. (2010) 'Who gets what, when, and how revisited: voting and proposal powers in the allocation of the EU§§ budget', *European Union Politics* 11(2): 171–94.
- Batory, A. and Puetter, U. (2013) 'Consistency and diversity? The EU's rotating trio Council Presidency after the Lisbon Treaty', *Journal of European Public Policy* 20(1):95–112.
- Metcalfe, D. (1998): *Leadership in European Union Negotiations: The Presidency of the Council*. *International Negotiation*, Vol. 3, No. 3, pp. 413–434
- Navari, C. *Hans Morgenthau and the National Interest. Ethics & international affairs* [online]. New York, USA: Cambridge University Press
- Schalk, J., Torenvlied, R., Weesie, J. and Stokman, F. (2007) 'The power of the Presidency in EU Council decision-making', *European Union Politics* 8(2): 229–50.
- Tallberg, J. (2003) 'The agenda-shaping powers of the EU Council Presidency', *Journal of European Public Policy* 10(1): 1–19.
- Tallberg, J. (2004) 'The power of the Presidency: brokerage, efficiency and distribution in EU negotiations', *Journal of Common Market Studies* 42(5): 999–1022.
- Tallberg, J. (2008) 'Bargaining power in the European Council', *Journal of Common Market Studies* 46(3): 685–708.
- Tallberg, J. (2010) 'The power of the chair: formal leadership in international cooperation', *International Studies Quarterly* 54: 241–65.
- Thomson, R. (2008) 'The Council Presidency in the European Union: responsibility with power', *Journal of Common Market Studies* 46(3): 593–617.
- Warntjen, A. (2006) 'Steering but not dominating: the impact of the Council Presidency on EU legislation', in D. Naurin and H. Wallace (eds), *Unveiling the Council of the European Union*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, pp. 203–18.

Warntjen, A. (2007) 'Steering the Union: the impact of the EU Presidency on legislative activity in the Council', *Journal of Common Market Studies* 45(5): 1135–57.

Warntjen, A. (2008) 'The Council Presidency: power broker or burden? An empirical analysis', *European Union Politics* 9(3): 315–38.

Warntjen, A. (2013a) 'Overcoming gridlock: the Council Presidency, legislative activity and issue de-coupling in the area of occupational health and safety regulation', *Journal of Contemporary European Research* 9(1): 39–59.

Warntjen, A. (2013b) 'The elusive goal of continuity? Legislative decision-making and the Council Presidency before and after Lisbon', *West European Politics* 36(6):1239–55.

Internetové zdroje a další oficiální dokumenty

Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR, 8. 2019. Analýza zemědělství. Dostupné z: <https://amsp.cz/wp-content/uploads/2019/08/Anal%C3%BDza-zem%C4%9Bd%C4%9Blstv%C3%AD-2019.pdf>

České předsednictví v Radě Evropské unie, 1.7. 2022 Evropa jako úkol. Dostupné z: <https://wayback.archive-it.org/12090/20230320155752/https://czech-presidency.consilium.europa.eu/cs/program/program-ceskeho-predsednictvi/>

Český statistický úřad, 25.11. 2022 Rodinných domů je u nás přes dva miliony, nejvíce ve středních Čechách. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/rodinnych-domu-je-u-nas-pres-dva-miliony-nejvice-ve-strednich-cechach>

ČTK, 5.12. 2023 ČR nikdy nepřijme povinné kvóty pro přerozdělování migrantů, řekl Rakušan. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2449603>

Dzurilla, Vladimír, Oddělení evropské digitální agentury ÚV ČR, 29.5. 2020 Česko v digitální Evropě. Dostupné z: https://digitalnicesko.gov.cz/media/files/Cesko_v_digitalni_Evrope_-_20200619_cWrLD9w.pdf

Evropská komise, REPowerEU. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/repower-eu-affordable-secure-and-sustainable-energy-europe_cs

Evropská komise, Alternative Fuels Infrastructure. Dostupné z:

https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/clean-transport/alternative-fuels-sustainable-mobility-europe/alternative-fuels-infrastructure_en

Evropská komise, 18.12. 2020 Navigation And Inland Waterway Action and Development in Europe. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12789-Vnitrozemska-vodni-doprava-akcni-plan-NAIADES-III-2021-2027_cs

Evropská komise, 15.12. 2022 Evropská deklarace o digitálních právech a zásadách.

Dostupné z: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/cs/library/european-declaration-digital-rights-and-principles>

Evropský parlament, 27.9. 2022 Towards new rules for European elections?. Dostupné z:

[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2022\)729403](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2022)729403)

Evropský parlament, 8.6. 2023 EU AI Act: first regulation on artificial intelligence. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20230601STO93804/eu-ai-act-first-regulation-on-artificial-intelligence>

Evropský parlament a Rada Evropské Unie, 19.5. 2010 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/31/EU. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/energy-performance-of-buildings.html>

Francouzské předsednictví Rady Evropské unie, 1.1. 2022 Recovery, Strength and a Sense of Belonging. Dostupné z: <https://wayback.archive-it.org/12090/20221120095833/https://presidence-francaise.consilium.europa.eu/en/programme/programme-of-the-presidency/>

Generální sekretariát Rady, 10.12. 2021 Rozvoj strategické agendy, Osmnáctiměsíční program Rady (1. ledna 2022 - 30. června 2023). Dostupné z: <https://wayback.archive-it.org/12090/20230320155852/https://czech-presidency.consilium.europa.eu/cs/program/program-tria/>

Ministerstvo dopravy ČR, Program TEN-T. Dostupné z:

<https://www.mdcz.cz/Dokumenty/Evropska-unie/Programy/Program-TEN-T>

Ministerstvo průmyslu a obchodu, 20.4. 2023 Dotatek polovodičů pro klíčové sektory. Akt o čipech pomůže zdvojnásobit podíl Evropy na světovém trhu. Dostupné z:

<https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/dostatek-polovodicu-pro-klicove-sektory--akt-o-cipech-pomuze-zdvojnásobit-podil-evropy-na-svetovem-trhu--273792/>

Ministerstvo životního prostředí, 6.12. 2022 EU chce ještě více chránit lesy a pralesy. Komise, Rada a Parlament se dohodly na kompromisu k nařízení proti odlesňování. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20221206-EU-chce-jeste-vice-chranit-lesy-a-pralesy-Komise-Rada-a-Parlament-se-dohodly-na-kompromisu-k-narizeni-proti-odlesnovani-

Parlamentní listy, 7.7. 2021 Hladík (KDU-ČSL): S řešením na záchranu našich lesů musíme přijít co nejdříve, není na co čekat. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Hladik-KDU-CSL-S-resenim-na-zachranu-nasich-lesu-musime-prijit-co-nejdrive-neni-na-co-cekat-669801>

Programy do voleb, 2021 SPOLU Volební program. Dostupné z: <https://2021.programydovoleb.cz/strana/spolu-ods-kducsl-top09/volebni-program>

Rada Evropské unie a Evropská rada, Jednotný digitální trh v Evropě. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/digital-single-market/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, Pakt o migraci a azylu. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/eu-migration-asylum-reform-pact/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 12.7. 2022a Rada pro hospodářské a finanční věci. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/ecofin/2022/07/12/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 18.7. 2022b Rada pro zemědělství a rybolov. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/agrifish/2022/07/18/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 26.9. 2022c Rada pro zemědělství a rybolov. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/compet/2022/09/29/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 3.10. 2022d Euroskupina. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/eurogroup/2022/10/03/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 13.-14.10. 2022e Rada pro spravedlnost a vnitřní věci. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/jha/2022/10/13-14/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 18.10. 2022f Rada pro obecné záležitosti. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/gac/2022/10/18/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 25.10. 2022g Rada pro dopravu, telekomunikaci a energetiku. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/tte/2022/10/25/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 25.10. 2022h Rada pro hospodářské a finanční věci. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/ecofin/2022/11/08/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 18.11. 2022 i Rada pro obecné záležitosti. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/gac/2022/11/18/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 18.11. 2022j Rada pro zemědělství a rybolov. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/agrifish/2022/11/21/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 25.11. 2022k Rada pro spravedlnost a vnitřní věci. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/jha/2022/11/25/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 1.12. 2022l Rada pro konkurenceschopnost. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/compet/2022/12/01/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 2.12. 2022m Rada pro konkurenceschopnost. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/compet/2022/12/02/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 2.12. 2022n Rada pro dopravu, telekomunikaci a energetiku. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/tte/2022/12/05/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 6.12. 2022o Rada pro hospodářské a finanční záležitosti. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/ecofin/2022/12/06/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 5.-6.12. 2022p Rada pro dopravu, telekomunikaci a energetiku. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/tte/2022/12/06/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 8.-9.12. 2022q Rada pro spravedlnost a vnitřní věci. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/jha/2022/12/08-09/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 11.-12.12. 2022r Rada pro zemědělství a rybolov. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/agrifish/2022/12/11-12/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 13.12. 2022s Rada pro obecné záležitosti. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/gac/2022/12/13/>

Rada Evropské unie a Evropská rada, 19.12. 2022t Rada pro dopravu, telekomunikaci a energetiku. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/tte/2022/12/19/>

Sippel Birgit, Evropský parlament, 20.3. 2024 Proposal for a regulation on privacy and electronic communications. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-europe-fit-for-the-digital-age/file-jd-e-privacy-reform>

Sklenář, Oldřich, 10. 2021 Fit for 55: Revize Směrnice o zdanění energie (ETD). Dostupné z: https://ikdp.cz/wp-content/uploads/2022/01/3-Fit-for-55_Zdaneni-energii_Oldrich-Sklenar.pdf

Úřad vlády České republiky, 6.1. 2022a Programové prohlášení vlády České republiky. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/programove-prohlaseni-vlady-193547/>

Úřad vlády české republiky, 22.12. 2022b TZ: Nová směrnice o transparentnosti odměňování posílí vymahatelnost práva na rovnou odměnu a pomůže snížit mzdovou diskriminaci žen. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/aktuality/tz-nova-smernice-o-transparentnosti-odmenovani-posili-vymahatelnost-prava-na-rovnou-odmenu-a-pomuze-snit-mzdovou-diskriminaci-zen-201893/>

Wiener, Sarah, Evropský parlament, 20.3. 2024 Proposal for a regulation on the sustainable use of plant protection products. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/spotlight-JD22/file-sustainable-use-of-pesticides-%E2%80%93-revision-of-the-eu-rules>